

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 12/323 | GODINA XXXI | CIJENA 8 KN

A photograph of a woman with long dark hair, wearing a red and white plaid headscarf and a light-colored coat. She is smiling and holding a small white lamb with black spots on its face. The background is dark and out of focus.

**Blagoslovljen
Božić i sretna
nova 2013.
godina!**

Poštovani čitatelji,

pred vama je novi broj lista Ladonje. Kao što i prišlo božićnom broju, on nastoji dati svoj doprinos u dostoјnom obilježavanju božićnih blagdana.

Važno je dobro iščitati poruku biskupa ordinarija povodom blagdana Isusova rođenja koja daje smjernice za istinsko doživljavanje predstojećih blagdana.

Osvrnuli smo se na važnije događaje u našoj Crkvi i društvu, među kojima svakako treba istaknuti obilježavanje dvjesto obljetnice rođenja biskupa Jurja Dobrile i đakonsko redenje. To nisu događaji jednoga trenutka i doživljaja, to nisu događaji jednoga dana, njihova poruka ostaje, stoga su i pronašli mjesto u našemu listu. Progovorili smo i o najaktualnijim događajima koji su se dogodili ovih dana i nadamo se da ćete moći prepoznati stav nas kršćana i katolika s obzirom na te teme i događaje u našem društvu i sredini u kojoj živimo.

I u ovom broju nastojali smo dati doprinos Godini vjere i velikom događaju kojem

se nadamo u sljedećoj godini – proglašenju blaženim sluge Božjeg Miroslava Bulešića. Stoga vjerujem, poštovani čitatelji, da ni u ovom božićnom broju nećete naći samo informaciju o raznim događajima, već da ćete pronaći misli i poticaje za pravi duhovni rast svakoga od nas, naših župnih zajednica i naše mjesne Crkve.

U tom nastajanju vjerujem da ćemo i ove božićne blagdane proživjeti onako kako dolikuje vjernicima i kršćanima, da ćemo uspjeti iza blještavila vanjskih ukrasa i raznoraznih formalnosti otkriti bitnu poruku Božića: Bog je postao jedan od nas da bi vratio čovjeku njegovo dostojanstvo, da bi se u svakome od nas rodilo ono najbolje i najplemenitije što imamo u sebi. Zar nas upravo na to ne pozivaju božićne pjesme, jaslice, kako one žive, tako i klasične? Za nas Božić nije lijepa priča iz prošlosti, već slavlje Božje prisutnosti među nama, sada i ovdje. To nije predstava koju ćemo i ove godine odigrati, to je vjera koja se odražava u životu. Slaviti Isusovo rođenje znači pro-

VILIM GRBAC

mijeniti ono što nije dobro, znači vratiti se pravim vrijednostima, stati na stranu pravde, poštenja i istine. Poruka utjelovljene Riječi Božje potiče nas da se odrekнемo svoje oholosti i sebičnosti, klonimo zavisti i pohlepe jer ćemo na taj način mi sami biti najlepši dar jedni drugima. To je put kako Božić donosi radost u naše obitelji, naše zajednice i naš život.

Poštovani čitatelji, s tim mislima, u ime uredništva lista Ladonja, svima vama želim čestit Božić i obilje Božjeg blagoslova u Novoj godini.

Spomendani

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač: Biskupski ordinarijat Porečke i Pulskog biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Ana Cvitan, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva: Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863, ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik: Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovница: Žive jaslice iz Sv. Lovreča Pazenatičkog

zbor pjeva je četveroglasno. Dana 24.12.1952. uz veliko sudjelovanje naroda na sprovodnoj misi pogreb je obavio dr. Dragutin Nežić, ap. adm. porečko-pulski.

26. prosinca: Sv. Stjepan – Krasica, župu 1964. osnovao je biskup dr. Dragutin Nežić; Motovun, župa vjerojatno postoji već u 6. st., crkva sagrađena 1580. na mjestu ranije; Petrovija, samostalna kapelacija, crkva sagrađena 1639. godine.

27. prosinca 1998..: preminuo je vlč. Marijan Pavletić. Rođen je 1932. u Zamasku, Petehi. Zaređen je 1957. Službovao je u Gologorici, Krbumama, Pazu, Kringi, Tinjanu, Baratu, Baderni, Premanturi, Višnjunu i Bačvi. Bio je urednik Istarske Danice 1980. – 1981. i dekan Porečkoga dekanata 1984. – 1994.

28. prosinca 1980.: preminuo je vlč. Božo Milanović. Rođen je u Kringi 1890., zaređen u Trstu 1914. Bio je narodnjak, hrvatski rodoljub, svećenik, prosjetitelj. Presudno je bilo njegovo angažiranje s drugim istarskim svećenicima u susretima s međusavezničkom komisijom za razgraničenje u ožujku 1946., tijekom kojih je podatcima crkvene statistike dokazivao da Istra pripada Hrvatskoj.

31. prosinca: Sv. Silvestar – Kanfanar, župna crkva sagrađena 1696. godine na mjestu starije.

Božićna čestitka biskupa Dražena Kutleše

Isusovo je rođenje pokazalo namisli mnogih srdaca. U dogadajima oko Njegova rođenja vidimo reakcije ljudi koje možemo grupirati u tri skupine u kojima se većinom ljudi nalaze u odnosu prema Isusu Kristu.

1. Reakcija Heroda reakcija je mržnje i neprijateljstva. Boji se da se dijete ne bi umiješalo u njegov život, mjesto, vlast, utjecaj i zato je njegova izvorna želja bila ubiti ga kako ne bi ugrozilo njegovu vlast. Ima ih još koji bi rado ubili Isusa Krista jer vide u njemu onoga koji bi se mogao umiješati u njihove živote. Oni žele raditi ono što hoće, a Krist im to neće dopustiti. Zato ga žele ubiti. Čovjek koji želi raditi samo ono što on želi mora doživjeti radikalnu promjenu kako bi mogao biti Kristov prijatelj. Pravi je kršćanin čovjek koji prestaje raditi ono što želi i radi u svome životu ono što od njega želi Isus Krist.

2. Reakcija svećeničkih glavar i pismoznanaca reakcija je nezainteresiranosti. Nema velike razlike među njima. Oni su zauzeti svojim ritualima u hramu i svojim raspravama pa nemaju nikakva poštovanja prema Isusu. On za njih ništa ne predstavlja i nije im potreban jer imaju osiguranu egzistenciju. Ima i onih koji su zainteresirani za svoje poslove pa im Isus Krist ništa ne znači. Moglo bi se postaviti oštvo proročko pitanje: "Je li to 'ništa' za vas koji prolazite?" (Tuz 1,12)

3. Reakcija mudraca reakcija je klanjanja i iskazivanja počasti, želja im je pasti na koljena pred Isusom i donije-

**BITI ĆE NAM SVIMA SRETAN
BOŽIĆ AKO NAM SE NE DOGODI
DA ZBOG NAŠE NEVJERE,
NEPOSLUHA I SEBELJUBLJA
MALI ISUS IZMEĐU NAS ODE
U ŠTALU, A ONDA IZ ŠTALE
POBJEGNE U EGIPAT. MI ISUSU
IZRAŽAVAMO ČESTITKU I
DOBRODOŠLICU! KAO I SVIMA
ONIMA KOJI GA NA BILO KOJI
NAČIN VOLE, CIJENE, POŠTUJU
I SLIJEDE!**

ti mu najvrjednije darove. Sigurno kad čovjek shvati Božju ljubav u Isusu Kristu, on će se predati velikoj ljubavi.

Ti mudraci, nadam se, predstavljaju većinu vjernika i zbog toga od najstarijih vremena darovi koje su donijeli mudraci imaju posebno značenje i simboliku. U svakom se daru gledalo nešto karakteristično za Isusovo djelovanje.

1. **Zlato je dar kralju.** Isus se rodio kako bi bio Kralj koji neće vladati snagom sile, nego snagom ljubavi. On je gospodar ljudskih srdaca ne s trona, nego s križa. Mi doista vjerujemo da je Isus Krist kralj. Ne možemo nikada Isusa pravilno osloviti. Uvijek to činimo nekim terminom koji ga umanjuje. Prije nego postanemo prijatelji s Kristom moramo se njemu podložiti.

2. **Tamjan je dar za svećenika.** U hramskom bogoštovljvu i na žrtvama upotrebljavao se ugodni mirisni tamjan. Zadatak je svećenika bio da otvoriti ljudima put k Bogu. Latinska je riječ za svećenika pontifex što znači graditelj mostova. Svećenik je čovjek koji gradi most između ljudi i Boga. To je učinio i Isus, otvorio je put k Bogu. On je omogućio ljudima ući u samu Božju blizinu.

3. **Smirna je dar za onoga koji umire.** Smirna je služila za balzamiranje mrtvaca. Isus je došao na svijet da umiranjem spasi ljude. Došao je na svijet da živi za ljude i na kraju umre za njih. Došao je da za njih dade svoj život. Zlato je za kralja, tamjan za svećenika, smirna za onog koji će umrijeti, sve su to darovi mudraca uz Isusovu koljevku. Oni najavljuju da će on biti istinski kralj, savršeni Veliki svećenik i na kraju, nadasve, Spasitelj ljudi.

U Godini vjere na poseban način promatramo i vidimo jednu vrstu dobrih ljudi koju predstavljaju kraljevi s Istoka, zvani mudraci, jer ih je prava ljudska mudrost privela k Božjoj mudrosti. U njima gledamo mnoge tražitelje istine, intelektualce, promicatelje kulture i znanosti, političare, javne djelatnike, koji se bore za dobrobit svoga naroda i cijelog čovječanstva.

Bit će nam svima sretan Božić ako nam se ne dogodi da zbog naše nevjere, neposluha i sebeljublja mali Isus između nas ode u štalu, a onda iz štale pobegne u Egipat. Mi Isusu izražavamo čestitku i dobrodošlicu! Kao i svima onima koji ga na bilo koji način vole, cijene, poštaju i slijede!

Neka je svima sretan i blagoslovjen Božić, neka svatko osjeti dodir Krista, Spasitelja, za kojim čezne ljudsko srce, neka On u svima nama pobijedi svako zlo i grijeh, nepravdu i nemir, neka svima ispunji srca mirom i dobrom voljom!

Mons. Dražen Kutleša

I Riječ je tijelom postala i „ušatorila“ se među nama

 LUKA PRANJIĆ

Ako ovog Božića velikodušno otvorimo vrata svoga srca Bogočovjeku „šatorašu”, i ne odbacimo Njegovu, pomalo uznemirujuću prisutnost, ima nam darovati nešto izvanredno: smislenost života, zadovoljstvo u malim i jednostavnim stvarima, ljepotu postojanja i nadu da ćemo kao ljudi, sklopivši jednom svoje „šatore” dospjeti onamo odakle nas je On u svome božanstvu pohodio, i gdje nas je, u svome bogočovještву, pretekao. Stići ćemo i mi konačno doma...

Bog je nepredvidljiv u svome djelovanju, apsolutno nepredvidljiv! Toliko nepredvidljiv da šokira! Ne iznenađuje, nego upravo šokira u ljubavi. Božja nepredvidljivost doseže svoj vrhunac u životu Isusa Krista. Zaista je bilo nepredvidljivo i „izvan svake pameti“ da Bog postane čovjekom, ali kad je već postao, dolikovalo je da bude vladar, kralj, da Njegovo gospodstvo na zemlji bude barem približno razmjerno Njegovu gospodstvu u duhovnome svijetu, međutim, On postaje siromašan tesar. Kad je već i to izabrao, logično je bilo da, iako skroman u pojavi, doživi „zvjezdani uspjeh“, da Njegovoj zemaljskoj, „utjelovljenoj slavi“ nema kraja, no On odlučuje umrijeti, i to sramotno, razočaravši mnoge. Kad je već odlučio na

taj način skončati svoju ovozemaljsku epi-zodu, logično je bilo da prizna poraz, no On i dalje šokira, pobedivši smrt, vraća se u život, tako „drsko“ i protiv svake logike, tako nepredvidljivo, i tko zna što nam još u nepredvidljivosti svoje ljubavi spremas...

Za nas ljudi bilo bi puno lakše i „bolje“ da je Bog ostao na „svome mjestu“, da se nije „petljao“ u ono što Mu ne pripada; „Slava Bogu u visini i mir ljudima u nizini.“ Tako bi bilo jednostavnije i manje obvezujuće, ali Njegova nepredvidljiva ljubav, koja nije marila za poniženje i nije poznavala straha, očito je htjela drugačije. Svojim utjelovljenjem Riječ Očeva unijela je među ljudе sveti nemir, natjerala čovjeka da se opredijeli za ili protiv, da zauzme stav. Događaj Božića provocira i dekomodira čovjeka. Sin, postavši „brat“, oduzeo je čovjeku i ono malo „gušta“ da iz svojih nizina Bogu na visinama prigovara, žali se i kuka kako je teško roditi se i umrijeti, biti čovjek, živjeti u neizvjesnosti, često odbačen, ispunjen tugom, boli i patnjom jer na svako naše moguće: „Bože, ne znaš kao je teško...“ u Isusu od samoga Boga dobivamo odgovor: „Znam, jako dobro znam....“

Kai ho Logos sarx egeneto kai eskēnōsen en hēmin u grčkom izvorniku doslovno znači: „I Riječ je mesom postala i ušatorila se među nama.“ Riječ Očeva „ušatorila se“, utaborila se među nama, načinila sebi privremeno boravište, došla među svoje, a opet na tuđe, riskirajući da bude otjerana, neprihvaćena, smetajući „stalnim“ stanovnicima, baš kao i svaki novoprdošlica, doseljenik, beskućnik ili izbjeglica. No, „onima koji ju prihvatiše, dade moć da postanu djeца Božja“, dijeleći sudbinu s takvima koji dom ovozemnog boravka smatraju „šatorom“, a ne „čvrstom i trajnom kućom“.

Isusovo utjelovljenje i rođenje nešto je podjednako dramatično kao i njegova muka i smrt na križu. Štoviše, to je početak Njegova poniženja, kenoze, koja kulminira žrtvom na križu. Njegovo utjelovljenje i rođenje početak je Njegova križnog puta... Prva postaja: Isusa osuđuju na jasle! Da, Isus je osuđen na jasle, neprihvaćen, odbačen, za Njega nije bilo mjesta u svratištu. Usuđujem se reći da je puno okrutnije bilo osuditi dijete Isusa na jasle nego Isusa, kao već odrasloga čovjeka, na križ. Ali, tako je On, Kralj kraljeva, u svojoj „ludoj“, nepredvidljivoj i paradoksalnoj ljubavi htio i dopustio.

Ako ovog Božića velikodušno otvorimo vrata svoga srca Bogočovjeku „šatorašu“, i ne odbacimo Njegovu, pomalo uznemirujuću prisutnost, ima nam darovati nešto izvanredno: smislenost života, zadovoljstvo u malim i jednostavnim stvarima, ljepotu postojanja i nadu da ćemo kao ljudi, sklopivši jednom svoje „šatore“ dospjeti onamo odakle nas je On u svome božanstvu pohodio, i gdje nas je, u svome bogočovještву, pretekao. Stići ćemo i mi konačno doma...

Svim vjernim čitateljima „Ladonje“ od sveg srca želim čestit Božić!

Spolni odgoj ili jednoumni „preodgoj“?

Dovoljno je uvidjeti kakve posljedice i danas osjećamo zbog toga jer je većina ljudi u Hrvatskoj bila odgajana jednoumno. Posljedice odgoja mogu trajno kompromitirati budućnost naroda. Te se posljedice nakon dvije ili tri godine neće moći ispraviti, čak i kada bi se model odgoja onda povukao ili promijenio.

 JOSIP GRBAC

Pitanje zdravstvenog odgoja u našim školama, pogotovo onaj modul u kojem se govori o spolnom odgoju, izaziva još uvijek žustre polemike kako među roditeljima i raznim udrugama, tako i među stručnjacima. Već je na više mjeseta rečeno kako je u suštini zdravstveni odgoj u školi potreban, kao i odgoj o mnogim drugim temama. Problem predstavlja onaj dio zdravstvenoga odgoja koji govori o spolnom odgoju.

Dugoročne posljedice odgoja

Ponajprije, apsurdno je uvoditi neki model takvog odgoja u školu ako na taj model nije pristala većina roditelja. To je antidemokratski, štoviše, anticivilizacijski. Na taj se način vraćamo u društvo jednoumlja, kada smo svi morali slušati doktrinu marksizma i po diktatu se „oduševljavati“ zaslugama Partije. To i ne mora čuditi imajući u vidu svjetonazor ljudi koji iza takvog programa stope. Pitanje odgoja djece, naime, nije isto što i pitanje uvođenja novih poreza. Kod uvođenja novih poreza, što je izgleda jedino u čemu se iskazala sadašnja vlast, može se raditi o relativno kratkoročnim pitanjima koja, doduše, opterećuju svakoga, ali svi se nadaju da će se od tolikih i takvih poreza odustati ili ih umanjiti kada se uvjeti u kojima se nalaze država i društvo promijene. Nije tako s pitanjem odgoja. Ono je uvijek dugoročno. Dovoljno je uvidjeti kakve posljedice i danas osjećamo zbog toga jer je većina ljudi u Hrvatskoj bila odgajano jednoumno. Posljedice odgoja

mogu trajno kompromitirati budućnost naroda. Te se posljedice nakon dvije ili tri godine neće moći ispraviti, čak i kada bi se model odgoja onda povukao ili promijenio. Tragično je kada jedan ministar i njegovi suradnici koji su radili na modelu spolnog odgoja u školama ovu elementarnu činjenicu ne znaju. Ako ju poznaju, stvar postaje još tragičnija.

Stari modeli preodgoja

Pitanje odgoja, naime, pretpostavlja da se taj odgoj, barem donekle, prilagodi jednom uhodanom etosu naroda, onim vrijednostima koje većina ljudi i roditelja u narodu drži nedodirljivima ili barem jako važnima. Sasvim je jasno da bilo kakav prisilni način uvođenja nekog programa u školu ne može imati uspjeha. Znamo što ljudi misle o nasilnim programima kontrole pučanstva u zemljama kao što su Indija i Kina i koje sve zamke narod koristi kako bi izmakao nasilnim kontrolama. Ne misle valjda tvorci modela spolnog odgoja u školama, na čelu s ministrom, da većina roditelja u Hrvatskoj drži kako je sasvim svejedno je li njihovo dijete homoseksualac ili nije? Ne misle valjda kako se većina roditelja slaže s tzv. gender ideologijom koja potpuno mijesja pojmove kao što su spol i rod ili te razlike smatra nevažnim? Bilo bi dovoljno da su se tvorci tog programa sjetili pročitati najnovija empirijska istraživanja o tome što ljudi u Hrvatskoj misle o braku, obitelji i svim onim vrijednostima koje se u ovom programu omalovažava. Ili oni možda misle da smo svi mi zaostali u razvoju pa nasada sve moraju „posuvremeniti“ i „preodgojiti“ nametanjem uvjerenja kako nema

gotovo nikakve razlike između muškarca i žene, kako nema nikakve razlike je li netko homoseksualac ili nije, i tome slično.

Dvolična metoda

Ono što je u svemu tome najtužnije jest metodologija kako se nastoji takav program nametnuti školama. Metoda je suptilna i dvolična, vjerojatno i zlonamjerna. Naime, većina sadržaja nije navedena u samom opisu programa. Nju je moguće dozнати tek kada posegnemo za dodatnom literaturom koja je predložena kao pomoć u provođenju programa. Logično je da prosječan roditelj neće ići detaljno čitati knjige koje bi nastavnik trebao koristiti u programu. To su, srećom, učinile neke udruge koje su uočile svu problematičnost tog programa. Koga tu ministar i njegovi suradnici žele prevaratiti ili žedne prevesti preko vode? Roditelje, među kojima su mnogi njihovi glasači? Maloljetnu djecu? Ako je tako, radi se o istinskoj manipulaciji.

Prigovor savjesti?

Zbog svega rečenoga ovdje postoje svi razlozi da jedan učitelj odbije izvoditi takav program prizivom na vlastitu savjest. To isto vrijedi za roditelje. A priziv na savjest svako demokratsko društvo mora osigurati i štititi. No, možda tvorce programa spolnog odgoja i njihova nalogodavca neki demokratski standardi uopće ne zanimaju. Važnije je demagoškim metodama promicati jednu ideologiju, bez obzira na to je li narodu korisna i koliki ljudi do nje drže. Je li to naznaka pokušaja povratka na vrijeme što smo ga se pred dvadeset i dvije godine plebiscitarno odrekli?

Međunarodna konferencija Paneuropske unije u Puli

 D. BEDRINA/G. KRIZMAN

PULA U nedjelju 28. listopada, u pulskoj katedrali Uznesenja BDM održana je svečana koncelebrirana biskupska misa povodom zatvaranja međunarodne konferencije Paneuropske unije. Misno slavlje predvodio je biskup u miru mons. Ivan Milovan, a koncelebrirali su generalni vikar Porečke i Puliske biskupije mons. Vilim Grbac i prelat mons. Vjekoslav Milovan. Biskup je na početku pozdravio visoke dužnosnike te međunarodne organizacije. „Ovdje smo se danas okupili kako bismo pogledu na Europu dali novu dimenziju, a ona je vidljiva očima vjere“, rekao je Biskup u izuzetno nadahnutoj homiliji. Govoreći o temeljnim tematikama Konferencije

u kontekstu evanđeoskog teksta o jehiškom slijepcu, Propovjednik je nalogio: „Danas bih volio kad bismo dopustili Duhu Svetome da nam na našu stvarnost, pa i ovu europsku, pomogne gledati duhovnim, vjerskim očima. Kad čovjek na svijet i svoju ulogu u njemu počne gledati duhovnim očima, mijenja se perspektiva, sve postaje drukčije, dublje, ispunjenije, sve počinje dobivati pravi smisao. Današnje nam evanđelje, stoga, nudi sjajnu metodologiju za vjernički pogled na stvarnost, koja se vidi u komunikaciji slijepca i Isusa.“ „Što bi se dogodilo ako bismo na našu društvenu, europsku stvarnost primjenili duhovnu metodologiju kakvu nam je izložio sveti pisac?“ zapitao se Propovjednik te nastavio: „Prvi korak

u duhovnoj metodologiji događa se kad se čovjek, poput slijepca iz Evanđelja, suoči s problemom i prizna da on postoji, i prizna da je samo s Božjom pomoći moguće iznacići rješenje.“ „Drući je korak evanđeoske metodologije priznati svoj pravi identitet“, rekao je Biskup te nakon obrazloženja važnosti toga pojma svrnuo pozornost na pitanje „glasnog zauzimanja za istinu, pogotovo onda kad neki istinu žele ušutkati, a to zauzimanje za istinu zapravo je očitovanje vjere u onoga koji je Put, Istina i Život“. „Četvrti, posljednji korak u evanđeoskoj metodologiji spasenja, možda je i najteži: slijediti Krista. Slijepac koji je, progledavši, krenuo za Isusom, pokazao je da progledati znači birati: ići za Isusom ili za svijetom. Naš je kontinent tijekom povijesti mnogo puta progledao zahvaljujući Božjoj milosti, a onda se prečesto događalo da su čovjek i društvo skrenuli s puta vjere“, rekao je Propovjednik. U posljednjem dijelu homilije Biskup se osvrnuo na lik biskupa Dobrije: „On je dopustio Duhu Svetomu da po njemu oblikuje viziju koja bi se lako mogla primijeniti ne samo na istarski i hrvatski kontekst nego i daleko šire“, te nastavio, „u svojoj borbi za dostojanstvo i opstojnost našega naroda biskup Dobrila vodio se kršćanskom metodologijom, a kad bi trebalo odrediti ključ uspjeha njegova djelovanja za opće dobro, onda bi se trebalo

stalno vraćati sljedećoj misli: ‘Oče, budи volja tvoja’“ „Ta je rečenica ujedno naziv molitvenika koji je do dana današnjega ostao simbolom ne samo hrvatskoga jezika u Istri i izgrađivanja naše kulture u skladu s voljom Očevom već i potvrda želje za apsolutnim povjerenjem u Apsolutnoga“, zaključio je Biskup.

Izložba o Dobrili u Domu hrvatskih branitelja

U sklopu Konferencije svečano je obilježena 200. godina rođenja biskupa Jurja Dobrile, začetnika nacionalnog preporoda istarskih Hrvata, a u pulskom Domu hrvatskih branitelja, gdje je Konferencija održana, otvorena je i izložba o Dobrili, u organizaciji Državnoga arhiva iz Pazina. Na nedjeljnoj misi koju je predvodio mons. Ivan Milovan, udruženi pjevački zbor župa Pulskoga dekanata (zborovođa prof. Marija Hauser, orguljašica mr. art. Kristina Puh) izveo je pjesme iz staroslavenske glagoljaške tradicije te druge kršćanske pjesme na latinskom, engleskom, francuskom, talijanskom i njemačkom jeziku. Tako je, zajedno s misnim čitanjima na francuskom, njemačkom i hrvatskom jeziku, stvoreno pravo „europsko kršćansko ozračje“. Međunarodna konferencija „Hrvatska u Europskoj uniji – proširenje Europske unije na jugoistok Europe“ započela je u petak 26. listopada u pulskom Domu hrva-

Nagrada Sv. Mauro mons. Marijanu Bartoliću

POREĆ - Mons. Marijan Bartolić ovogodišnji je dobitnik nagrade Sveti Mauro, koja mu je dodijeljena 20. studenog, dan uoči blagdana sv. Maura, biskupa i mučenika, zaštitnika Poreča i Porečke biskupije. Nagrada Pučkog otvorenog učilišta nosi ime gradskog patrona i već se dvadesetak godina dodjeljuje osobama koje su svojim radom dale značajan doprinos za žitelje ovog područja ili ostavile trajne vrijednosti u oblasti kulture i drugim područjima djelovanja. Kako stoji u obrazloženju povjerenstva za dodjelu nagrade, dodjelom ove ugledne nagrade željni su "istaknuti i valorizirati njegov angažman i orisati pečat koji je ostavio u svom životu radeći nesebično na njivi Gospodnjoj".

**"NIKADA NE TREBA
GUBITI NADU I VJERU
I PREPUSTITI SE
MALODUŠNOSTI.
REALNO GLEDATI NA
PROBLEME, ALI I BITI
OPTIMISTIČAN."**

tskih branitelja, u organizaciji hrvatske Pan-europske unije. Konferencija je održana pod visokim pokroviteljstvom predsjednika RH Iye Josipovića, te pokroviteljstvo i potporu župana Istarske županije Ivana Jakovčića i gradonačelnika Grada Pule Borisa Miletića. Svečano je obilježena i 20. obljetnica opstojnosti i djelovanja Istarskog ogranka, prvog ogranka Hrvatske Pan-europske unije, osnovanoga u Pazinu 1992. godine. Tom prigodom članovima ute-meljiteljima Ogranka uručio je priznanja predsjednik Međunarodne Pan-europske Unije Alain Terrenoire. O liku i presudnoj povijesnoj važnosti biskupa Jurja Dobrije za održanje i identitet istarskih Hrvata u posebnim predavanjima nadahnuto su govorili akademik Josip Bratulić („Dobrica i Europa“) i prof.dr. Marko Trogrić, predsjednik Splitskoga ogranka HPEU. Pozdravnim govorima okupljenima su se obratili predsjednik hrvatske PEU Pavle Baraćić, predsjednik istarskog ogranka hrvatske PEU Stanko Mališa, biskup porečki i pulski u miru Ivan Milovan, predsjednik međunarodne PEU Alain Terrenoire, gradonačelnik Grada Pule Boris Miletić i istarska dožupanica Viviana Benussi. Na konferenciji su vodeći stručnjaci i političari iz Europske unije raspravljali o nadolazećem ulasku Republike Hrvatske u Europsku uniju.

(više izdanja; i u talijanskom prijevodu), *Ivan Pavić – život i djelo, Mozaik biskupa Nežića, Listajući život...* Bio je suradnik u pripremi Istarske enciklopedije za crkveno područje, istraživao u Biskupijskom arhivu i dr. Danas, iako u mirovni, pomaže u Eufrazijevu bazilici, nedjeljom redovito misi u Cervaru, vodi molitvenu zajednicu i posjeće Dom za starije i nemoćne. Uvijek se vodio za svojim životnim geslom: "Nikada ne treba gubiti nadu i vjeru i prepustiti se malodušnosti. Realno gledati na probleme, ali i biti optimističan."

Dobitniku je nagradu, skulpturu s likom svetog Maura, koji je osmisila umjetnica Melania Krajina, uručio gradonačelnik Poreča Edi Štifanić, a čestitkama se pridružio biskup porečki i pulski mons. Dražen Kutleša.

„Upravo sam danas razgovarao s Rimom i rečeno mi je da su na sastanku kardinala jednodušno donijeli odluku da će sluga Božji Miroslav Bulešić dogodine biti proglašen blaženim“, rekao je Biskup.

Ujedno je uputio poziv okupljenima da se promisli o obilježavanju blagdana sv. Maura, na način da se taj dan upriliči velika procesija kroz grad, po uzoru na onu Sv. Duje u Dubrovniku.

Svečanost je obogatilo predavanje ravnateljice muzeja dr. sc. Elene Uljančić-Vekić na temu privatnih životnih prostora u Poreču 18. stoljeća s osvrtom na podatke o eksterijerima i interijerima kuća, procjene nekretnina, međuvlasničkim odnosima i nasljeđivanju. Ugodnom glazbenom ugođaju doprinijeli su učenici Osnovne glazbene škole Slavka Zlatića: Nino Kos, Leonardo Žagar, Antonieta Brajković, Kla-ra Dimitrijević i Luka Rutić. (L)

ISPRIKA

U Ladonji za mjesec studeni, 2012., stranica 6, došlo je do nenamjerne pogreške u naslovu. Ispravni naslovi glase: **Ante Orbanić, 30. obljetnica smrti, Ivan Pavić, 20. obljetnica smrti.**

Proslavljenja 70. obljetnica župe sv. Josipa

PULA: U nedjelju 25. studenog, o blagdanu Krista Kralja, u pulskom Pastoralnom centru svetog Josipa svečanim koncelebriranim misnim slavlјem proslavljenja je 70. obljetnica postojanja župe svetog Josipa na tom mjestu.

Euharistijsko slavlje predslavio je porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša kojem je to bio prvi službeni posjet toj župi, a koncelebrirali su krčki svećenik, rektor svetišta Majke Božje Goričke u Jurandvoru kod Baške vlč. Marinko Barbiš, zatim kancelar Biskupije preč. Sergije Jelenić, o. Nikica Battista iz pulskog samostana sv. Franje i župnik domaćin vlč. Maksimiljan Buždon.

Na početku je riječi dobrodošlice predslavitelju, koncelebrantima te okupljenim vjernicima izrekao župnik domaćin vlč. Buždon. Biskup se u prigodnoj homiliji osvrnuo na pojam „kralj“ u kontekstu biblijskog zapisa razgovora između Isusa i Pilata. Kratkim prikazom povijesnih okolnosti i socioološke klime u Palestini u Isusovo doba Propovjednik je prigodno kontekstualizirao Pilatov *modus operandi* glede Isusova slučaja. Palestina je i tada, kao i danas, bila posebno delikatno područje pa je stoga vlast iz Rima tamo poslala snalažljivog upravitelja Pilata koji je i u Isusovu slučaju pokazao svoje političko umijeće u zaštiti vlastitih interesa. Pilat je poslao Isusa Herodu, koji ga je ismijavao, a Isusov stav pred Herodom odaje šutnju boli, boli zbog izdaje od svojih, istaknuo je Propovjednik. No Isus, kao sin Božji, opršta i upravo je u tome veličina čovjeka: znati oprostiti onima koji ga vrijeđaju.

Biskup se nadalje osvrnuo na pojam Kraljevstva Božjega te naglasio kako se to

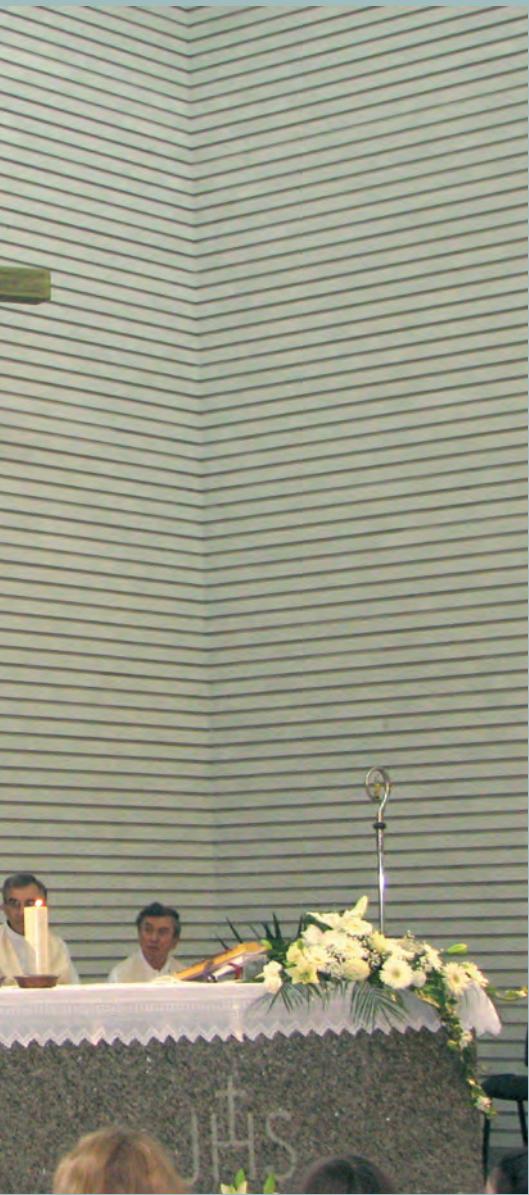

kraljevstvo sastoji u vršenju volje Božje. To se kraljevstvo rađa u našoj nutritini, nastaje odgovorom svakoga od nas na poziv da budemo vjernici, odazivanjem pozivu na radikalno obraćenje, rekao je Propovjednik, te nadodao, citirajući Isusove riječi: „Ako niste kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko.“ Tu se napose misli na osobine svojstvene dječjoj dobi, kao što su poniznost i bezgranično povjerenje prema roditeljima jer, rekao je Propovjednik, nakon egzaktnih znanosti i filozofije, kao konačno dolazi pitanje vjere pa je stoga od temeljne važnosti povjerenje u postojanje onog što se ne može dokazati. Blagdan Krista Kralja znakovito u liturgijskoj godini dolazi posljedne nedjelje, netom prije adventa, koji po svojoj naravi označava novi početak pa je samim time poziv na razmišljanje o novom životu. Isus ne traži da ga se časti kao kralja, već od svakog čovjeka traži da bude moralan i da ima povjerenja u njega. Da bi se ostvarilo kraljevstvo nebesko na zemlji, potrebno je prije svega obdržavati Božje zapovjedi te se truditi i moliti da se vrši

Njegova volja. Teško je sagraditi materijalnu crkvu, zaključio je Biskup, no još je teže graditi živu Crkvu, odgajati djecu da stremi ka Kraljevstvu Božjem pa stoga treba moliti da to Kraljevstvo bude među nama i da župa na temeljima kršćanskih vrednota raste u vjeri, da i novi, budući naraštaji streme kraljevstvu nebeskom.

Nakon euharistijskog slavlja dječji župni zbor pod vodstvom prof. Jelene Orobber Bastijančić i Marinka Tomića izveo je nekoliko dječjih pjesama.

O nastanku i povijesti župe prigodno izlaganje izrekla je dr. sc. Sandra Krtalić. Osnutak i počeci života ove, jedne od najstarijih pulskih župa, sežu u 20. godine XX. stoljeća. Franjevcii konventualci Padovanske provincije bili su vlasnici stare kućice u tadašnjoj ulici Prato dei Sette moreri, današnjoj Kovačićevoj ulici, koju su pretvorili u crkvu-kapelju u čast svetom Josipu 21. siječnja 1940. godine. Dana 15. lipnja 1942. godine tadašnji porečko-pulski biskup mons. Raffael Mario Radossi osnovao je župu svetog Josipa koja je s ra-

dom započela 2. kolovoza iste godine. Od 15. rujna 1947. godine samostan i crkvica svetog Josipa pripadaju Provinciji svetog Jeronima franjevaca konventualaca iz Zagreba. Župi je od početka pripadala i filijalna crkva svetog Ivana Krstitelja na Medulinskoj cesti. Kada je 1996. osnovana nova župa svetog Ivana Krstitelja, podjelom župe svetog Josipa, redovnici su preselili u novi dovršeni samostan. Župom svetog Josipa upravljaju do 1998. godine kada župu preuzimaju biskupijski svećenici. I tada, nakon mnogo godina napora, zamolbi i prošnji u siječnju 2001. godine započela je priprava za početak gradnje nove crkve svetog Josipa. Otvorene i posvete nove crkve održano je 14. studenog 2004. godine za tadašnjeg ordinarija mons. Ivana Milovana. Relikvije svetih Maura i Eleuterija te blaženice Marije Propetog Isusa Petković postavljene su u podnožje oltara. Unutrašnjost crkve proteklih je godina postupno uređivana, ona je danas jednostavno, ali lijepo uređena: kameni kip svetog Josipa s dječakom Isusom iz stare crkvice i danas krasi crkvu,

kao i veliki kip Majke Božje Lurdske koji je u dogovoru bio najprije posuđen, a na kraju darovan iz župe svete Nedjelje kod Labina. Svetohranište je darovala jedna obitelj. Već za prvu Božić nabavljene su jaslice. Za prvu obljetnicu posvete crkve darovima i uplatama vjernika kupljene su i postavljene te blagoslovljene postaje Križnog puta. Na veliki željezni križ, na svetkovinu Uznesenja u kolovozu 2006. godine postavljen je i blagoslovljen korpus, a u narednim godinama kupljene su i orgulje. Crkva ima i vlastitu monografiju koja je bogata podatcima o nastanku, razvoju i stanju crkve sv. Josipa u Puli. Crkva se zimi grijte te ima vlastito parkiralište, što je velika pogodnost. Svake godine nastojimo nabaviti i učiniti nešto novo, kako bismo crkvu i njezin okoliš uvijek održali urednim, ugodnim i lijepim Božjim domom u koji vjernici rado dolaze. Vjerski je život vrlo dinamičan i bogat brojnim dnevnim, tjednim, mjesečnim i godišnjim aktivnostima i zbivanjima u kojima sudjeluju i uključeni su bilo stariji, bilo mlađi vjernici. Aktivni su ministranti, članovi Župnog pastoralnog vijeća, župni Caritas, žene koje čiste i uređuju crkvu, oni koji uređuju okoliš, čitači i naši pjevači župnog zbora, koji vodi gđa Jelena Orober-Bastiančić. Novu crkvu sada, a posebice blagdanima i nedjeljama, posjećuje i četiri puta više vjernika negoli prije. U razdoblju od 1942. godine do danas 16 je svećenika djelovalo u crkvi, počevši od o. Lodovica Bradizze, zatim Josipa Vlahovića, Petra Jusa te drugih do vlč. Sergija Jelenića, našeg prethodnog župnika, koji je ujedno bio i potpisnik povelje o izgradnji današnje crkve i koji je ovaj Božji dom vodio s puno pažnje i brižne ljubavi, poput brižnog oca učeći nas župljane da poput Isusa, ovom zemljom prođemo čineći dobro, zaključila je svoje izlaganje dr. Krtalić.

Na kraju treba zahvaliti svim darovateljima koji su na bilo koji način u bilo kojem trenutku pomogli u izgradnji i opremanju crkve. „Svi ste vi živo kamenje u nju zauvijek ugrađeni“, rekla je dr. Krtalić te potom uputila posebnu zahvalu vlč. Barbišu koji je održao trodnevnu duhovnu obnovu priprave za tu proslavu te zahvalu mons. Kutleši za njegovo sudjelovanje na euharistijskom slavlju povodom 70. obljetnice župe. Izlaganje je završeno jednom nadom za budućnost: „No, jedna želja ostaje i traje već sedam desetljeća i nikako ne jenjava: želja nam je da župa postane ono što je od početka trebala biti – svetište svetog Josipa. Uvjereni smo da će zagovor sv. Josipa pomoći da ova naša prošnja bude uslišana i da crkva bude proglašena svetištem svetog Josipa u bliskoj budućnosti.“ Na kraju je župnik domaćin premijerno predstavio novopokrenute župne stranice. (G. KRIZMAN)

Udruga Zdenac u posjetu Istri

Druge put ove godine predstavnice Udruge Zdenac iz Splita posjetile su Istru. Kao misionarke i Isusove učenice, svjedočile su Boga svojim djelima milosrđa. Rado su se odazvale, pozvane od marčanskog župnika Jeronima Jokića. Volonterke Dijana, Lana i Nikolina boraveći u Marčani, Loboriki i Poreču, tijekom nekoliko dana u studenom, svjedočile su pred puno ljudi, posebno pred djecom, svoje životne priče u koje je utkano sebedarje i kršćanska ljubav za bližnje u potrebi. Posjetile su OŠ Marčana i Područnu školu u Loboriki, svjedočile konkretna djela ljubavi pred djecom, prvopričesnicima, krizmanicima, njihovim roditeljima, vjeroučiteljima; u crkvama, mladima u župnim dvorana... Tom prigodom prikazivan je 25-minutni dokumentarni film o njihovu misionarskom radu u Ekvadoru i Tanzaniji. Misionarke Udruge Zdenac govorile su o svojim iskustvima, pokazivale djecu koja nemaju ništa i svaki se dan bude s pitanjem – hoću li danas imati nešto za jelo? Ove mlade osobe iz Udruge Zdenac, svjedočeći o vlastitim konkretnim djelima pomoći najpotrebnijima, dale su poticaj i primjer da bez obzira što radimo, budemo ponizniji, da ne sudimo druge, da žrtvujemo svoje vrijeme za bližnje u potrebi, da svaki dan iznova započinjemo sa slušanjem Božje riječi, da nam vjera raste u neprestanoj molitvi i da Boga svjedočimo drugima.

Udruga Zdenac – Zdenac Milosrđa, neprofitna je organizacija civilnog društva, koja svoj rad temelji na kršćanskim vrednotama. Osnovana je 2003. godine u Splitu na inicijativu časne sestre i misionarke Ljilje Lončar, Službenice Milosrđa, s ciljem pomoći najpotrebnijima u Hrvatskoj i zemljama Trećeg svijeta. Osnovni ciljevi Zdenca jesu: duhovna izgradnja članova i promicanje kršćanskih vrijednosti u društvu s jakim i jasnim identitetom, prožetim kršćanskim poslanjem po smjernicama nove evangelizacije; ospozobljavanje laika da mogu pratiti suvremena svjetska događanja i utjecati na javno mnjenje iz pozicije obespravljenih; promicanje solidarnosti i kršćanske odgovornosti u društvu prema najslabijima i zapostavljenima; karitativna djela milosrđa u korist najugroženijih u zajednici i svijetu. (T. M.)

Đakonsko redenje u Puli

„Sve što činite, činite tako da ljudi vide vaša dobra djela, mudro prilagodite svoje djelovanje suvremenim okolnostima, ali uvijek u potpunom skladu s Kristovim naukom, sve što činite - činite to za Boga i Krista, a nikada za svoj osobni interes, ne tražite privilegije i hvalu, nego izvršavajte svoj poziv u skromnosti, da vas pohvale ne bi pokvarile, očekujte nagradu samo od Boga“, naglasio je biskup Kutleša

PULA U pulskoj prvoštovnici, katedrali Uznesenja BDM, u subotu 24. studenog, po rukama porečkog i pulskog biskupa ordinarija mons. Dražena Kutleše četiri bogoslova pulskog Biskupijskog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ postali su đakoni: Jurica Manzoni s otoka Krka, Roko Smokrović iz Zadra, Hector Bernardez Germade iz Španjolske i Carlos Arturo Fonseca Farfan iz Kolumbije.

Misno slavlje predvodio je biskup ordinarij, a concelebrirali su generalni vikar Biskupije, ujedno i župnik katedralne župe mons. Vilim Grbac, rektor sjemeništa preč. Piergiorgio De Angelis, vicerekotor preč. Josip Kolega, rektor tršćanskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ mons. Janez Oberstar te pedesetak svećenika iz ove i drugih dijeceza.

Biskup je na početku pozdravio buduće đakone, njihove obitelji, rodbinu i prijatelje

koji su došli biti svjedocima njihovu primanju reda đakonata, a poseban pozdrav uputio je biskupu u miru mons. Antunu Bogeticu, koji je zaslužan za osnivanje pulskog sjemeništa.

„Budite sol zemlje i svjetlost svijeta“, rekao je predslavitelj novozaređenim đakonima, obrativši im se nadahnutim riječima homilije, „ljudi će na vas i na vaš poziv gledati nadasve kroz vaša djela“. „Još su stari Grci i Rimljani poznavali važnost soli“, rekao je Biskup, pojasnivši simbo-

liku usporedbe, „naime, u Bibliji se sol spominje kao simbol čistoće jer dolazi iz mora i sunca; danas, u vremenima svojevrsnog urušavanja moralnih vrednota, đakoni i svećenici pozvani su oko sebe širiti čistoću, svojim izražavanjem, djelima i životnim stilom općenito.“ „Nadalje“, nastavio je Propovjednik, „sol je konzervans, što čuva od kvarenja i održava svojstva; vi ste, dragi đakoni, pozvani biti ‘čuvatelji’ onoga što Crkva naviješta, čuvari Istine i

**„BITI SVJETLOST SVIJETA
ZNAČI OSVIJETLITI
LJUDIMA POGLED,
OMOGUĆITI IM DA
VIDE, NE ZATVORITI
SE U CRKVE, NEGO
IZAĆI I NAVIJEŠTATI
KAKO BI LJUDI U NAMA
MOGLI PREPOZNATI TU
SVJETLOST“**

Radosne vijesti, i zato u svome djelovanju trebate govoriti ono što Crkva od vas traži.“ „Privatno mišljenje treba pustiti sa strane“, nastavio je Biskup te naglasio kako „ljudi od svećenika očekuju da ih vodi i da se uz njega ‘ne pokvare’, nego da napreduju na putu čistoće“. „I na kraju, sol je začin što hrani daje okus, đakoni i svećenici su stoga, na poseban način, pozvani svijetu širiti Radosnu vijest i u tmurnim i mučnim vremenima“, rekao je Biskup.

„Biti svjetlost svijeta znači osvijetliti ljudima pogled, omogućiti im da vide, ne zatvoriti se u crkve, nego izaći i naviještati kako bi ljudi u nama mogli prepoznati tu svjetlost“, istaknuo je Biskup te nastavio, „no svjetlost je i vodilja, poput svjetlio-

U Vodnjanu otkrivene freske

VODNJAN U crkvi sv. Katarine u Vodnjanu već su ranije pronađeni jedva zamjetljivi tragovi fresaka, najvjerojatnije iz XIII. st. U njihovo se postojanje osvijedočio konzervator Željko Bistrović, a prošle su godine na sjevernom zidu otkriveni likovi svetaca. Nakon što je prošle godine tvrtka „Kapitel“ d.o.o dipl. arh. Branka Orbanića iz Žminja obnovila krov, škriljama pokrila apsidu, ugradila nova vrata, prozore i fugirala zidove, u nekoliko se navrata opšivalo nađene freske koje su, nažalost, veoma „izranjene“ prilikom ranijeg nanošenja novog sloja maltera, u studenom ove godine, dok su se opšivali ostaci fresaka, nađene su nove u apsidi na južnom zidu. U apsidi je osvanuo lijepi Krist u mandorli. Iako se još ne zna koliki je obim očuvanih fresaka, sad je sigurno da su vrlo kvalitetan rad iz XIV. st. Neočekivani su, u nekada talijanskom Vodnjanu, i ugrebani poneki glagoljski grafiti koji se tek prikupljaju i analiziraju. U svakom slučaju, crkvica je svete Katarine biser arhitekture, a freskama i moćno sredstvo posredovanja vjerskih istina tijekom stoljeća. Pod vodstvom Tonija Šajine, trenutačno na freskama rade restauratori zidnog slikarstva Hrvatskog restauratorskog zavoda iz Zagreba Ane Karuza, Marko Kezele i Marina Fernezir. (M. J.)

nika koji označava brodovima u magli i noći pravi put do odredišta i svećenici su pozvani ljudima biti poput svjetionika na pravome putu“. „I kada svi konformistički pristaju na zlo, treba imati hrabrosti biti taj jedan glas koji će se usprotiviti i, uvijek i svugdje, zagovarati Dobro i Istinu, i drugi će tada postupno to prepoznati i pristupiti strani dobra; u današnjim vremenima kada se sve odobrava, svijetu su potrebni oni koji će dići glas protiv zla i voditi narod na putu dobra.“ „No svjetlost je i upozorenje, upravo poput svjetlosne signalizacije u prometu, svećenici i đakoni pozvani su upozoravati zajednicu na dobro i na loše te time usmjeravati čovjeka“, rekao je mons. Kutleša.

„No, što sa soli koja obljučitavi?“ zapitao se Biskup. „Ne dopustite sebi da to postanete jer takav svećenik problem je sebi i drugima.“ „Sve što činite, činite tako da ljudi vide vaša dobra djela, mudro prilagodite svoje djelovanje suvremenim okolnostima, ali uvijek u potpunom skladu s Kristovim naukom, sve što činite – činite to za Boga i Krista, a nikada za svoj osobni interes, ne tražite privilegije i hvalu, nego izvršavajte svoj poziv u skromnosti, da vas pohvale ne bi pokvarile, očekujte nagradu samo od Boga“, naglasio je predslavitelj obraćajući se ređenicima. „Budite ono što se od vas očekuje, sve ostale aspekte prepustite profesionalcima, ekonomistima i drugima, a

vi budite nadasve dostojni služitelji Riječi i posvetitelji puka Božjega, budite ono što se od vas očekuje.“

Glazbene trenutke misnog slavlja uveličali su naizmjence: katedralni župni zbor pod ravnanjem prof. Danice Benčić uz orguljsku pratnju prof. Paole Batel te instrumentalni sastav *I kantori* iz sjemeništa. (G. KRIZMAN)

Proslava blagdana sv. Maura

Misno slavlje predstavio je apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj Alessandro D'Errico

POREČ U srijedu 21. studenog u porečkoj stolnoj crkvi, Eufrazijevoj bazilici, svečanim koncelebriranim misnim slavlјem proslavljen je blagdan sv. Maura, zaštitnika Grada Poreča i Porečke biskupije. Uz Nuncija, koncelebrirali su biskup domaćin, porečki i pulski ordinarij Dražen Kutleša, nadbiskup riječki i metropolita Ivan Devčić, biskup krčki Valter Župan, biskup u miru Ivan Milovan, izaslanik koparskog biskupa Franz Bole, savjetnik pri nuncijaturi Mauro Lalli te drugi gosti i svećenici prezbiterija te dijeceze. Misi je nazočio župan Istarske županije Ivan Jakovčić, porečki gradonačelnik Edi Štifanić, predsjednik gradskog vijeća Poreča Egidio Codan te predstavnici dijecezanske policijske kapelanie sv. Maura.

Biskup Kutleša je u pozdravnom govoru, obraćajući se Nunciju, rekao: „Ovaj Vaš posjet prigodom Sv. Maura predodređen je ostati u našim mislima i svjestima.“

Nuncij je na početku homilije zahvalio ordinariju Kutleši na pozivu te se prisjetio njihove dosadašnje suradnje. U nastavku je Propovjednik izrekao kraće razmišljanje o aktualnoj temi slučaja Dajla o čemu je rekao: „Pretpostavljam da se s pravom pi-tate dokle smo stigli s ovim zamršenim pitanjem. Dobro, dopustite mi da vam kažem kako to nije lako iznijeti u nekoliko riječi“, te nastavio, „ali općenito mogu reći da nakon posjeta Vatikanu predsjednika Vlade Milanovića – koji smo nastojali pripremiti na najbolji mogući način – možemo biti zadovoljni barem zbog činjenice da ima izgleda za pronalaženje pravog puta i da su mnoge dvosmislenosti razjašnjene.“ Predslavitelj je nadalje nadodao: „Naravno da treba još puno toga učiniti kako bi se

**„NASTAVITE TO POVIJESNO
ZAJEDNIŠTVO SVOJIH
PREDAKA, OSTANITE ODANI
SVOJOJ VJERI, OSTANITE
VJERNI ZAJEDNIŠTVU
SA SVETIM OCEM, ČAK I
AKO JE PONEKAD ODLUKE
SVETOG OCA I SVETE
STOLICE TEŠKO RAZUMJETI
- IMAJTE POVJERENJA DA SU
NADAHNUTE KRITERIJIMA
ISTINE I PRAVDE, ZA DOBRO
OVE BISKUPIJE, CRKVE U
HRVATSKOJ I ZA DOBRO OVE
ZEMLJE“**

došlo do rješenja ovog zamršenog pitanja. Sveti Otac i Sveta Stolica nadaju se da će to biti u skoroj budućnosti, u sporazumu s hrvatskom Vladom i – naravno – u punoj suglasnosti s hrvatskim biskupima.“

Okupljenim vjernicima, kao i cjelokupnoj javnosti, Nuncij je poručio: „Stoga vam želim osobno prepričuti da nastavite moliti i da puno molite kako bi se sve riješilo na najbolji mogući način, u punom poštivanju istine i pravednosti, u korist Hrvatske, za dobrobit ove biskupije, tako drage Svetom Ocu, i za dobro čitave Crkve Božje u Hrvatskoj.“ Nakon homilije Nuncij je prepustio riječ svom suradniku, o. Ivici Hadašu, isusovcu, koji je iznio jedno razmišljanje o duhovnim aspektima lika i djela svetog Maura, biskupa mučenika s ovih prostora iz IV. stoljeća: „Unatoč

Nuncij Alessandro D'Errico

progonima, mučenici nikada nisu posustali u toj ljubavi koja je jača od mržnje. Ne prestajući nikada ljubiti svoje progonitelje, oni su ponovno pokazali da ljubav pobjeđuje mržnju. U tom kontekstu i mi trebamo promatrati događaje i žrtve našeg Domovinskog rata“, naglasio je o. Hadaš u svome obraćanju te nastavio citirajući netom oslobođenog generala Antu Gotovinu: „Riječ ‘rat’ je prošlost, okrenimo se prema budućnosti!“ „Ti nevini ljudi koji se iz zatvora vraćaju bez gorčine i mržnje primjer su i živo svjedočanstvo pobjede kršćanske ljubavi“, rekao je o. Hadaš. U kontekstu žrtve mučenika kako u vrijeme prve Crkve, tako i danas, o. Hadaš se zatim osvrnuo na pojам žrtve te ustvrdio da „žrtva nema smisla ako ona nije dar, bez toga biva neka vrsta sebičnosti.“

„Tijekom mise pitao sam se koja bi mogla biti moja duhovna poruka vama prigodom ovog blagdana“, rekao je Nuncij u svom obraćanju prije završnog blagoslova. „Posve je drugačije slušati o slučaju Dajla u Rimu ili biti ovdje i shvatiti svu kompleksnost situacije“, rekao je Nuncij, vraćajući se ponovno na slučaj Dajle, te nastavio, „sada razumijem što je Sveti Otac želio reći kada mi je od Crkve u Hrvatskoj posebno prepričao upravo Porečku i Pulsku biskupiju“. U tom kontekstu, a prigodom bla-

Proslava sv. Huberta

MUNTRILJ: U župnoj crkvi svetoga Roka u Muntrilju tradicionalno je 3. studenoga proslavljen spomen-dan sv. Huberta, zaštitnika lovaca. Na misi koju je predvodio mjesni župnik vlč. Stipan Bošnjak bilo je 86 lovaca lovačke udruge "Golub" Tinjan. U propovijedi je župnik predstavio životopis sv. Huberta koji je živio u Belgiji krajem 7. i početkom 8. stoljeća. Hubert, koji je vrlo veselo i živo provodio svoju mladost, za vrijeme jednog lova u šumi susreo je jelena koji je na svom čelu između rogova nosio križ. Taj događaj koji ga je iznenadio i šokirao bio je velika prekretница u njegovu životu nakon kojega je dublje počeo razmišljati o Bogu prisutnom u prirodi te o sebi kao Božjem stvorenju. Hubert koji je postao svećenik, a onda i biskup, razumio je da najtočnije živi onaj koji je sebe uskladio s Bogom i s prirodom. Belgija

i sjeverna Europa odmah ga je nakon njegove smrti počela štovati kao velikog sveca i zagovornika, osobito kada su se počeli organizirati viteški redovi pod njegovim imenom. Bog je čovjeku dao slobodu koja je povezana s odgovornošću, a isto mu je tako dao i prirodu da njom upravlja kao dobar gospodar. Oni koji uništavaju prirodu ne ponasuju se onako kako to od nas Bog očekuje. Župnik je poručio da su sva udruženja, pa tako i lovačka, vrijedna ukoliko se u njima okupljaju ljudi koji jedni druge gledaju s onim poštovanjem kakvim nas gleda Bog te jedni druge podupiru kako bi živjeli one vrijednosti koje nas je Bog naučio. Župnik je na kraju lovcima čestitao spomen dan njihova zaštitnika koji je iza sebe ostavio snažan duhovni trag te im zaželio da ih prati njegov zagovor kako bi uvijek znali na pravi način postupiti prema prirodi i bratu čovjeku. (L)

Misa zahvalnica

KRINGA: Vjernici župe Kringa 4. studenog slavili su misu zahvalnicu. Svetu misu pred mnoštvom vjernika predstavio je mjesni župnik vlč. Stipan Bošnjak. U prikaznim su darovima pred oltar vjernici prinijeli pršut, dar obitelji Dujmović, vino, koje je u prikaznoj procesiji nosila obitelj Paljuh

iz sela Kvešti. Za tu prigodu mjesni pekar Dario Fabris ispekao je veliki kruh koji je kao i mnogi darovi s naših njiva, vinograda, voćnjaka i maslinika, na Prikazanje prinesen na oltar. Na kraju svete mise vjernici su zahvalili Bogu za njegove darove otpjevavši sa župnim zborom „Tebe Boga hvalimo“. Kruh blagoslovljen na oltaru darovan je Domu za stare i nemoćne u Jelovcima.

gdana sv. Maura poželio je vjernicima ove biskupije da budu dostojni naslijedovatelji sv. Maura koji je bio herojski svjedok svoje vjere u teškim vremenima progona prvih kršćana. „I ovo su teška vremena“, rekao je Nuncij, „kako na drugim područjima života, tako i za slučaj Dajla“, te je u tom smislu pozvao biskupe, kler i vjernike da ostanu vjerni zajedništvu sa Svetim Ocem i Svetom Stolicom, u duhu tradicije i povijesnog zajedništva hrvatskog naroda i Petrovih nasljednika. „Nastavite to povjesno zajedništvo svojih predaka, ostanite odani svojoj vjeri, ostanite vjerni zajedništvu sa Svetim Ocem, čak i ako je ponekad odluke Svetog Oca i Svetе Stolice teško razumjeti – imajte povjerenja da su nadahnute kriterijima istine i pravde, za dobro ove biskupije, Crkve u Hrvatskoj i za dobro ove zemlje“, rekao je Nuncij te nastavio, „jer samo Bog zna koliko je Hrvatska na srcu Svetom Ocu i Svetoj Stolici, napose sada kada se bliži trenutak integracije s Europskom unijom“. Nuncij je zatim prenio poruku Svetog Oca kojom izražava blizinu Porečkoj i Pulskoj biskupiji, njezinim biskupima, kleru i narodu te podijelio poseban apostolski blagoslov pape Benedikta XVI. koji uz uobičajene uvjete, molitve na nakanu Svetog Oca, isповijedi i pričesti, ima moć potpunog oprosta. (G. KRIZMAN)

UVrsaru i Gradini proslavljen Sveti Andrija

VRSAR: U petak 30. studenog u dvjema susjednim župama zapadne istarske obale, Gradini i Vrsaru, svećano je proslavljen blagdan sv. Andrije apostola. Te dvije župe od nedavno vodi i isti župnik, vlč. Lino Zohil. U župi Gradića, koja svetog Andriju slavi kao svog titulara, svećano koncelebrirano misno slavlje predvodio je župnik susjedne župe, Sv. Lovreč Pazenatički, vlč. Josip Kalčić, koji je do lipnja ove godine bio i župnik Gradića, a suslavili su: o. Drago Marić, vlč. Josip Zović i župnik domaćin vlč. Lino Zohil.

Vlč. Kalčić je na početku prigodne homilije istaknuo: „Isus izvlači apostole iz njihova svakidašnjeg života, uzima ih sa sobom baš onakve kakvi jesu te ih vodi na putove koji su do tada za njih bili nezamisliви. Njihov život treba dobiti posve novi smisao.“ „Upravo kao i za apostole, Bog i za svakoga od nas ima osobni poziv, hoćemo li ga ignorirati, ili ćemo ga svim srcem prihvati?“ upitao se Propovjednik te je u nastavku ukratko prikazao lik i djelo sv. Andrije detaljima koje saznajemo iz biblijskih zapisa. Slijedom Andrijina odaziva na poziv da slijedi Krista, naglasio je vlč. Kalčić, osjećamo se ponukani razmi-

sliti i o svom odazivu na poziv primljen krštenjem, jesmo li mi uistinu na tragu i idemo li stopama sv. Andrije koji se onako spremno odazvao i druge pozivao Isusu? Upravo po uzoru na tog apostola i mi smo kao kršćani pozvani spremno i potpuno odazvati se Božjem pozivu i dati Isusu važno mjesto u svome životu. No, nastavio je Propovjednik, Isus je apostolima dao i pravila i upute glede načina na koji će dostoјno djelovati i širiti njegov nauk; Isus danas i nama postavlja pitanja: jesmo li se odazvali i kako se odazivamo, kako živimo svoje zvanje i kako ispunjavamo svoje odgovornosti u obitelji, radnom mjestu, župi, i u svim svagdanjim prilikama? Jesmo li spremni onako čvrsto, poput svetog Andrije, prihvatići poziv i izvršavati ga do posljednjeg daha s pomoću Božjom ili je to tek povremeno kada osjetimo potrebu ili ni tada, potaknuo je vlč. Kalčić na razmišljanje okupljene vjernike.

Druga svečanost u čast sv. Andrije održana je u rano poslijepodne u Vrsaru. Tu se, naime, već treću godinu, od kada je temeljito obnovljena crkva sv. Andrije, održava sad već tradicionalna procesija sa slikom tog sveca od vrsarskog groblja

poljskim putem do crkve sv. Andrije. I ove se godine, unatoč izrazito hladnom vremenu, šezdesetak vjernika iz raznih župa Porečkog dekanata okupilo na proslavi blagdana svetog Andrije koji se, prema povijesnim zapisima, na tom mjestu časti već osam stoljeća.

Misno slavlje tom je prigodom predstavio o. Drago Marić, karmelićanin. On je u prigodnoj homiliji napose naglasio pojedine karakterne osobine sv. Andrije, njegovu hrabrost odlaska od obitelji i prihvaćanja nepoznatog, kojom je krenuo prvo za Ivandom Krstiteljem, a potom za Isusom, revnost kojom ga je slijedio te pozivao i druge na put za Kristom. Nadalje, sv. Andrija uzor je prihvaćanja svojega mesta u zajednici apostola, bez zavisti i ljubomore prihvatio je položaj koji mu je bio dodijeljen, a sve to vođen potpunim povjerenjem u Isusa. Propovjednik se zatim kratko osvrnuo na Andrijin život i mučeništvo, naglasivši kako je Andrija svoj život završio svjedočeći za Onoga za kojim je imao hrabrosti ići.

Na kraju misnog slavlja kratak osvrt na povijest crkve svetog Andrije te prisutnost bratovština pod njegovim okriljem u Istri izrekao je dr. sc. Ivan Milotić. Osim ribara

Proslava blagdana sv. Katarine u Sv. Katarini

koji su činili bratovštinu sv. Andrije i slavili svoga sveca 30. studenog, naglasio je dr. Milotić, na ovom se mjestu vjekovima održavala procesija i misa i u mjesecu travnju, za plodonosnu godinu, te kao zaziv zaštite od tuče i suše. Žitelji su se vrsarskog područja, sve do Drugog svjetskog rata, osim ribarstvom veoma intenzivno bavili i poljodjelstvom, istaknuo je predavač, te u tom smislu iznio podatak kako su, prema povijesnim zapisima, brojne bile obitelji koje su na svojim gospodarstvima proizvodile oko 10 000 litara vina godišnje. Dr. Milotić je izrazio iskrenu pohvalu nastojanjima obnove ove drevne tradicije čašćenja svetog Andrije koja, prema povijesnim spisima, postoji od 1232. godine, kada datira prvi zapis postojanja crkve na mjestu gdje se ona i danas nalazi, uz spomen-maslinka pored nje. Zanimljiv je podatak da je to zemljište do današnjih dana ostalo u vlasništvu vrsarske župe.

Svečanost je završena zahvalama župnika domaćina svima koji su sudjelovali u realizaciji tog slavlja, a druženje je nastavljeno uz domjenak koji su omogućile Turistička zajednica i Općina Vrsar. (G. KRIZMAN)

SV. KATARINA: I ove je godine u Sv. Katarini, u župi Pićan, svečano proslavljen spomendan istoimene svetice, sv. Katarine Aleksandrijske kojoj je i posvećena mjesna crkva i koju se u ovom kraju već stoljećima slavi kao zaštitnicu. Ove je godine na dan kad se slavi i časti sv. Katarina Aleksandrijsku, 25. studenog, ujedno bio i blagdan Krista Kralja svega stvorenja, a još je bila i nedjelja i vrijeme ugodno za kraj studenog, pa su sve to bili dobri razlozi da crkva bude ispunjena, a bilo je još mnogo onih koji nisu uspjeli ući u crkvu sv. Katarine.

Koncelebriranu sv. misu predvodio je zlatomisnik Ivan Štoković koji je u ovoj crkvi, a ujedno i u župi Pićan, službovao punih devetnaest godina, od 1964. do 1983., a suslužitelji su bili domaći župnik Antun Kurelović i pater Alfonz Orlić iz Franjevačkog samostana u Pazinu, naš dobar isповjednik koji je uvijek na raspolaganju. U lijepo uređenoj i ukrašenoj crkvi možda su najljepši ures bila školska djeca, čije su male glavice, šarenii kaputići i pletenice, a posebno njihovi glasovi u pjesmi i recitalu posvećenom mučenici sv. Katarini ispunili sav prednji prostor crkve, kao i stube ispod oltara.

Homiliju je održao gost, a nekadašnji domaćin, zlatomisnik Ivan Štoković. U svojoj prigodnoj besedi, živopisan kao što je uvijek i bivao, podsjetio je vjernički puk na značenje blagdana Krista Kralja, na sveprisutnog i svepobjedjućeg Krista čija je skrb i ljubav za nas uvijek tu i nikad nas ostaviti neće, uvijek će naći put do nas, pa i kad nam se čini da smo sami i osta-

vljeni. Vlč. Štoković je Kristovu ljubav za ljudi simbolički prikazao toplinom koja nas grije u hladnim zimskim danima, a ta toplina dolazi iz energije, skrivene i ljeti pohranjene Sunčeve energije u običnom, malom, hrapavom drvu, koje, makar i mokro, makar i zaledeno, opet gori i čudesno nas grije, a ni sunce, ni drvo, ni vatru, zrak, baš ništa mi sami nismo stvorili, nego smo sve dobili.

Na kraju sv. mise svećeniku Ivanu Štokoviću, predvoditelju i domaćinu za olтарom, a opet počasnom gostu, u ime župe obratila se Davorka Smoković iz Sv. Katarine. Podsećajući se na dane vjerouauka u svome djetinjstvu, koji je njoj i mnogim generacijama održavao upravo vlč. Štoković, istaknula je prepoznatljivost i dobre plodove koje je za sobom ostavio taj svećenik koji je na službu u Pićan došao mlađ, s dvadeset i osam godina, ali svoj je poziv, istaknula je, uvijek obavljao savjesno, predano, odgovorno i ozbiljno. Učio ih je vjeri i poštivanju Boga, pa i kad prilike nisu dopuštale javno i slobodno slavljenje Krista, kralja baš svih stvorenja, i kad Bog nije imao pravo na javnost, ali sve je to prebrođeno, Krist Kralj uvijek pobjeđuje i rad ovog svećenika ostavio je dobre tragove. Podsetila je i na posebno lijepo pjevanje ovog svećenika od čijeg se glasa u crkvi sve orilo.

Nakon svečane, s dva zbora odraslih i jednim dječjim pjesmama popraćene sv. mise, Božji narod se, kako to dobiti običaj nalaže, zadržao u razgovoru ugodnom ispred crkve, uz kolače i dobro vino iz obližnjih konoba. (D. S.)

Novi predsjednik HBK

ZAGREB: Na 45. redovitom plenarnom zasjedanju Hrvatske biskupske konferencije 14. studenoga 2012. za predsjednika HBK izabran je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Nadbiskup Puljić rođen je 7. ožujka 1947. u mjestu Kamena pokraj Mostara, župa Blagaj. Završio je Dijecezansku gimnaziju u Dubrovniku, a studij teologije pohađao je u Splitu i Rimu. U Rimu je postigao diplomu licencijata iz pastoralne teologije i doktorat iz psihologije. Za svećenika Mostarske biskupije zaređen je 24. ožujka 1974. u Rimu. Po završetku studija obavljao je razne službe u Bogosloviji u Sarajevu: od 1978. do 1980. bio je prefekt; od 1980. do 1985. prefekt studija; od 1985. do 1988. rektor. Papa Ivan Pavao II. imenovao ga je dubrovačkim biskupom 7. prosinca 1989. godine. Za biskupa je zaređen u Dubrovniku 14. siječnja 1990. kada je i preuzeo službu. Papa Benedikt XVI. imenovao ga je 15. ožujka 2010. zadarskim nadbiskupom. U službu je uveden u zadarskoj prvostolnici 24. travnja 2010. godine. (IKA/L)

Hrvatsko zahvalno hodočašće u Rim

RIM "Posebno radostan pozdravljam vas, hodočasnike iz Hrvatske, koji ste došli, predvođeni svojim pastirima, zahvaliti za moj apostolski pohod vašoj domovini prošle godine", kazao je papa Benedikt XVI. na hrvatskom jeziku, tijekom opće audijencije u srijedu 7. studenog, istaknuvši da je njegov pohod Hrvatskoj bio u znaku obitelji, a nacionalno hodočašće u Rim odvija se u Godini vjere, po svršetku Biskupske sinode o novoj evangelizaciji. Obitelj, vjera i evangelizacija nerazdvojno idu zajedno, poručio je Sveti Otac i dodao: "To sam vam i rekao na svetoj misi prigodom Nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji: Kršćanske su obitelji temelj za odgoj u vjeri, za izgradnju Crkve kao zajednice i za njezinu misionarsku nazočnost u najrazličitijim životnim situacijama." Dragi prijatelji, pozivam vas da molite u obitelji i za obitelj."

Radosni smo što smo i mi, hodočasnici iz Porečke i Pulskе biskupije, mogli prisustvovati tom susretu. Prema Rimu zaputili smo se u utorak navečer, nas oko 160 hodočasnika, u trima autobusima. Prvi autobus krenuo je iz Labina, skupljući hodočasnike prema Pićnu i Pazinu. Slijedi put prema Bujama, te prijelaz granice preko Kaštela. Drugi autobus polazi iz Pule, skupljući hodočasnike u Žminju, a treći autobus iz Poreča, gdje dolaze hodočasnici iz Baderne – Sv. Lovreča te Lovrečice i Umaga. Organizaciju i putovanje vodio je vlč. Milivoj Koren, povjerenik Biskupijskog vijeća za obitelj. Uz njega, ekipu su činili i svećenici vlč. Anto Stjepanović,

vlč. Jeronim Jokić te vlč. Jure Purkić i suradnice Loreta Blažina i Anamarija Cnappi. Veoma smo zadovoljni što su s nama bili naši bogoslovi, koji su ministirali na misama i predvodili molitvu u autobusu. Putovanje započinjemo pjesmom, molitvom i pokojom šalom našeg vlč. Korena, a nakon Pazina, kad su već svi hodočasnici u autobusu, pojedinačno se predstavljamo, kako bismo se upoznali i izgrađivali jedno zajedništvo u duhu vjere i poštovanja. Još jednom slijedi upoznavanje s programom putovanja, molitva, meditacija, razgovor... Nakon prijelaza granice slijedi put Slovenijom, Italijom prema Rimu.

U Rimu nas dočekuje naša koordinatorica i voditeljica Veronika Konda sa svoje dvije suradnice. Kako je naš autobus iz Labina krenuo sat vremena kasnije, ne idemo na misu u Baziliku Svetih Apostola, kako je bilo predviđeno, već odmah prema Vatikanu. Podjela ulaznica, kontrola na ulazu, pozitivno uzbuđenje. Hrvatske hodočasnike moglo se prepoznati prema bijelo-žutim šalovima »Zajedno u Kristu«, podsjetcnicima na Papin pohod Hrvatskoj 4. i 5. lipnja prošle godine. »Rajska djevo, kraljice Hrvata«, odzvanjala je pjesma pet tisuća hrvatskih vjernika među mnoštvom hodočasnika, njih 25 000 iz svih dijelova svijeta. Pjevali smo i pjesmu blaženoga pape Ivana Pavla II. »Krist jednom stade na žalu«, zajedno s brojnim poljskim hodočasnicima. Glasovi su nam se stopili u jedan, iako smo pjevali na različitim jezicima, pogotovo u refrenu: »O Bože, zar si pozvao mene, Tvoje usne moje

rekoše ime...« U jednom trenutku, žena se ispred mene okrenula. Pogledale smo se, nasmiješile se jedna drugoj i spontano si stisnule ruku.

Papa je u svom papamobilu došao u 10,35 sati prošavši poljima s hrvatskim i ostalim hodočasnicima. Čitao se Psalm 42, a i kateheza Svetog Oca, pročitana na nekoliko svjetskih jezika, govori o žudnji čovjeka za Bogom. Slijedila je poruka Svetog Oca hrvatskim vjernicima i još jedan podsjetnik na kršćanske obitelji kao temelj odgoja u vjeri.

Na kraju je Papa poručio:

"Isto tako znajte i vi s hrabrošću svima posvjedočiti radost i ljepotu vjere u Isusa Krista. Od srca blagoslovljam sve vas i vaše najmilije. Hvaljen Isus i Marija".

Susret je završio pjevanjem Očenaša na latinskom jeziku. Još smo neko vrijeme ostali na Trgu i skupljali dojmove, uz razgledavanje.

Autobusom smo se zaputili preko grada, sišli blizu Koloseuma. Nakon kraćeg razgledavanja polazimo prema smještaju izvan grada, jugoistočno od Rima, Rocca di Papa. Uspinjući se uz brdo, pruža nam se prekrasan pogled na papin ljetnikovac Castel Gandolfo, jezero s jedne strane i Rim s druge. Cijena smještaja je zbog udaljenosti od Rima, povoljnija, a vožnju koristimo za molitvu, meditaciju i pjesmu. Slijedi dolazak u hotel, smještaj, odlazak na misu u mjestu, večera i počinak. U četvrtak ujutro rano ustajemo, doručkujemo i idemo

u Rim gdje je u 10,00 misa u bazilici sv. Petra, uz Papinu audijenciju, središnji dio hodočašća za sve hodočasnike.

Misno slavlje predvodio je kardinal Josip Bozanić, a propovijedao je đakovačko-osječki nadbiskup mons. Marin Srakić. Najdojmljiviji trenutak bio je na kraju mise kada su kardinal i biskupi kleknuli ispred groba sv. Petra, a s njima i mi ostali koji smo kleknuli na svojim mjestima te izmolili molitvu za obnovu vjere. Nakon mise razgledali smo baziliku i pomolili se kraj groba bl. pape Ivana Pavla II. Ručali smo u menzi lateranskog sveučilišta, tog i sljedećeg dana, veoma dobro i uz povoljnu cijenu, tako da smo se osjećali kao da nas je ugostio sam Papa. Nakon ručka posjetili smo baziliku sv. Ivana Lateranskog. Bazilika je poznata kao majka svih crkava. To je prva crkva podignuta nakon što je kršćanstvo nakon progona dobilo slobodu u Rimskom Carstvu 313. godine. Sljedećeg dana slavila se posveta lateranske bazilike. Molili smo za potpuni oprost. Uz baziliku nalazi se Krstionica sv. Ivana ukrašena mozaicima, gdje smo se prisjetili svoga krštenja. Posjetili smo i baziliku sv. Marije Velike (Santa Maria Maggiore), jednu od četiriju patrijarhalnih rimskih bazilika, sagrađenu na istoimenom trgu. Ova bazilika posebno čuva spomen na Betlehem i jaslice, čuva relikvije jaslica, tako da je na neki način ona rimski Betlehem.

Katakcombe svetoga Kalista među najvećima su i najveličanstvenijima u Rimu. Nastale su oko polovice drugoga stoljeća, a u njima je sahranjeno preko 500 000 kršćana iz prvih stoljeća te 16 papa. Ime su doble po sv. Kalistu. Možemo ih smatrati "kolijevkom kršćanstva i arhivom prvtne Crkve" jer prikazuju njezin život, običaje i navike, njezino isповijedanje vjere te svjedoče njen mučeništvo. Vođeni Veronikom, koja nam je u ova tri dana pružila mnogo više od turističkog vođenja, spuštamo se u katakombe. Potaknuta Veronikinim objašnjenjima, razmišljam koliko mi danas javno isповijedamo vjeru i koliku žrtvu ili mučeništvo smo spremni prihvatići. Posjećujemo baziliku sv. Pavla izvan zidina, svete stube, a vozeći se kroz grad, Veronika nam daje toliko informacija, jer Rim je prepun znamenitosti. Obilazimo Pantheon, Piazzu Navona, Fontanu di Trevi, Piazzu di Spagna, a doživljaj Rima zaokružujemo misom u crkvi sv. Jeronima. Prije odlaska u hotel, oprāštamo se s Veronikom, vjerujući da za mnoge to nije posljednji susret jer, kako je rekao netko u autobusu, slijedi Rim u nastavcima. Krećemo prema Firenzi na našu drugu postaju INCISA-Loppiano. Posjetili smo jedan poseban gradić u kojem se život temelji na evanđeoskim načelima. (Olgica ŠKOPAC)

100. rođendan časne sestre iz Trviža

FRANCUSKA, VERSAILLES: Katarina Brajković, kći Petra i Marije Mališa, rođena je 8. prosinca 1912. u Brajkovićima 48, župa Trviž. Dana 10. siječnja 1935. otišla je u samostan „Auseseilatrices“ u Trst, a u Versailles je prešla 23. 3. 1935. gdje je 11.10.1935. primila redovničko ruho, uzela ime sestra Maria Ivana, položila prve zavjete i tu ostala do danas. Dana 15. kolovoza 1933. u Trvižu je osnovano djevojačko društvo Srca Isusova. U kronici djevojačkog društva posebno je opisan čin primanja novih članica. Prvih je članica upisano 31. Na 18. redovitim sastanku održanom 6. siječnja 1935., pod točkom 8 zapisano je: „U četvrtak ujutro, 10.1.1935., napustit će nas opet jedna članica, Katica Brajković, od Petra iz Brajković 48, te ide u samostan.“ “9. siječnja 1935. imale smo ujutro i zajedničku svetu pričest za članicu Katicu Brajković, koja će otići 10. siječnja 1935. u samostan u Trst. Pod svetom misom pjevale su naše pjevačice, a gospodin župnik je održao kratki oproštajni govor. Prisustvovale su sve članice društva. U čestitci je spomenuo da je već 15 djevojaka iz Trviža otišlo u samostan. U svoje ime, djevojačkog društva, obitelji i župe čestitao je Katarini i zaželio da ustraje i postaje svakim danom ljepša i dostojnija Isusova zaručnica, te da bi je Isus

*Prima vota
tuemaliz
emuit die
11. 10. 1937
Versailles.
Reuniasit in
Versailles.*

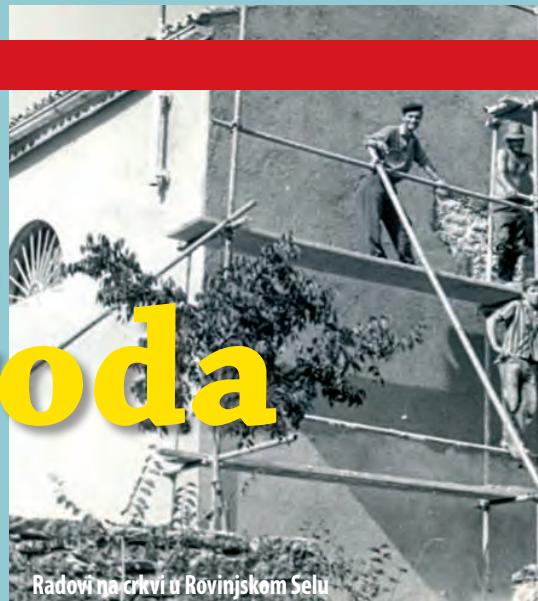

na kraju života dočekao riječima: ‘Dodji, zaručnice, i primi krunu vječnoga života koju sam ti spremio.’ Katice, mi se danas rastajemo i dao Bog da se opet sastanemo u nebu. Molimo se jedan za drugoga.“ Tim se riječima od Katicе oprostio župnik Trviža Leopold Jurca.

„Tako dobro nosi svoje godine, bistra je i uvijek se zanima za svoj rodni kraj. Godinama dobiva *Ladonju* koja je tako veseli, a posebno kada vidi nešto napisano o Trvižu. Ni zabila svoj kraj i materinji jezik“, rekla je o Katarini Emilija Brajković, dugogodišnja stanovnica Pariza. Slavljenici, č. s. Katarini Brajković puno zdravlja iobilje Božjeg blagoslova želi i uredništvo lista *Ladonja!* (L)

Dobri čovik Pjero iz naroda za narod

TOMISLAV MILOHANIĆ

Preč. Pahović, narodni čovik, svjedoči i poručuje: "Kršćanin, tako i svećenik, čovjek je molitve. Stalna osobna povezanost s živim Bogom Isusom Kristom daje mi snagu za dosljedno življenje zvanje u koje me Bog pozvao. Iz iskustva govorim: što više vremena posvetim molitvi, sve više otkrivam ljepotu svećeništva, lakše i bolje propovijedam te imam više razumijevanja za svakog čovjeka. Za mene je Božje djelovanje u meni i po meni.

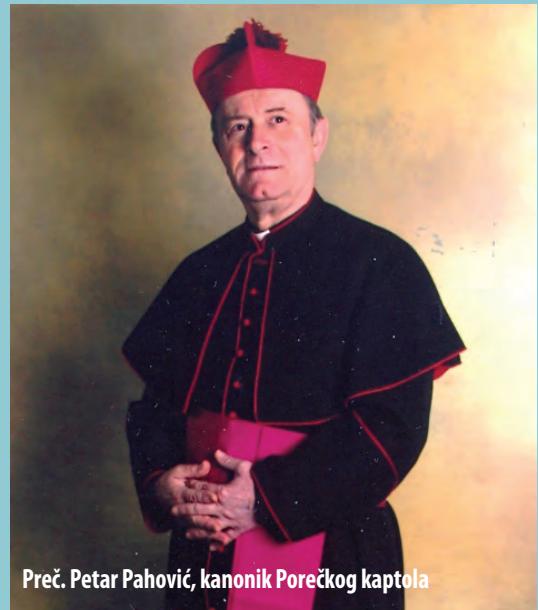
Niz ovogodišnjih zlatomisnika zaključujemo prikazom osebujnog i bogatog života preč. Petra Pahovića, koji na oporavku, prolazeći svojevrsnu katarzu, intenzivnije i proživljenije sumira svoje životno poslanje svećenika. Dragi naš čovik Pjero, kako ga mnogi koji ga znaju od milja oslovjavaju, pozvan od Boga, ostao je cijelog života svim svojim bićem uz narod koji ga je iznjedrio. Njegov životni put započeo je u selu Rakotule, gdje je rođen 19. listopada 1936. U obitelji oca Petra (Pjera) i majke Karoline r. Kramar, od kojih je danas šestero žive djece, uvijek se molilo, osobito u adventu i korizmi. Molitvu je predvodio otac, a svi ostali iz obitelji pratili su molitvu uz odsjaj vatre na ognjištu. Mali Pjero, koji je dobio ime po ocu, od malih nogu redovito je išao na sv. misu. I danas se rado sjeća koliko mu je značio primjer oca koji je priateljevalo s mnogima. „Moj je otac bio prijatelj s okolnim svećenicima, osobito s mons. Galom

koji je dugo bio župnik u Kaldiru. Jednom su malo duže razgovarali i mons. Galo je rekao momu ocu: „Ti, Pjero, mogao bi dati jednog sina u sjemenište.“ Otcu odgovorio: „Vrlo rado.“ A mons. Galo će na to: „Tako ćemo imati mi naše domaće svećenike.“ To je zapalilo iskru u srcu mladoga Pjera, koja se polako razgorjela u plamen. Mons. Ivan Bartolić, njegov tadašnji župnik, kasnije odgojitelj i profesor u sjemeništu, pozvao ga k sebi i pisao molbu da ga prime u sjemenište.

Polazeći osnovnu školu u Radoslavima i Brigu, uz stjecanje prvog znanja, doživio je i gorkih iskustava. Nerado se sjeća toga. „Od učiteljice u Ritošinom Brigu prvi smo puta čuli da nema Boga i da je čovjek postao od majmuna. Za vrijeme odmora vikali smo: Nismo mi djeca od majmuna. To je za nas djecu bilo šokantno. Još je govorila da je Crkva (popovi) izmisnila Boga. Govorilo se da je to sve priča za djecu i stare i da će se crkve zatvoriti. Sve je to bilo oko stravičnog događaja u Lanišću.“ Dječak Pjero osjećao je da u ljudima vlada neki strah i da se o događaju u Lanišću govorila malo i potiho, u tajnosti. Njegova majka znala je reći: „Crkvu nitko ništa ne može uništiti jer je od Boga.“

Iako je odlazak u sjemenište 1949. za mlađog Pjera bio je bolan – seosko dijetete napuštao je jedan svijet i ulazio u nešto još nepoznato – boravak u sjemenišnoj gimnaziji tijekom osam godina donio mu je mnogo nezaboravnih trenutaka. Od prvog razreda, koji je u sjećanju Pahovića ostao kao mravinjak, pa u svim razredima kad se trebalo snažno založiti i učiti (čak pet jezika uz sve ostalo), bilo je vremena i za igru, šetnju, pjesmu, za priredbe koje su pod vodstvom mons. Bartolića spremali. Kući su odlazili za Božić i Uskrs te za ljetne praznike.

Prije završetka gimnazije, u jesen 1956., gimnazijalac Petar pozvan je na odsluženje vojnog roka, ali je tražio odgodu kako bi mogao završiti VIII. razred i maturirati. Odgovorili su mu iz vojnog

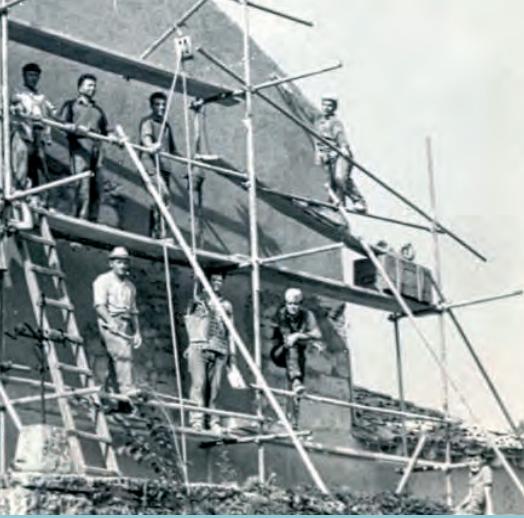

Preč. Petar Pahović, kanonik Porečkog kaptola

odsjeka da nema pravo na odgodu jer škola nije priznata te mu rekoše da će ga prvom prigodom pozvati u armiju. Mons. Božo Milanović, poronicav i mudar ravnatelj sjemeništa, skupio je grupu gimnazijalaca koji su imali sličan problem i rekao im: „Učite. Polagat ćete VIII. raz. i maturirati do veljače.“ Dali su se na posao i završili gimnaziju. Nedugo zatim, u veljači 1957. Petar dobiva poziv za odsluženje vojnog roka koji je onda trajao dvije godine.

Na odsluženju vojnog roka

Vojnički život i režim u Ohridu bio je čudan i smiješan, po riječima Pahovića. Među znancima nazivali su ga – novicijat. Žičana ograda koja ga je okruživala, sjeća se Petar, kao da mu je branila mislići svojom glavom. Jednog dana pozvao je kapetan Pahovića i upitao ga: „Zašto se ti, Pahoviću, nisi prijavio prvog dana kad ste bili pitani tko je među vama pop ili hodža? „Druže kapetane, ja nisam ni pop ni hodža.“ „Nisi, ali ćeš biti.“ „To se ne zna. Preda mnom je vojska, a onda dugi studij.“ „Gledaj, nastavi kapetan, twoje je vladanje

uzorno. Ti si primjer drugima. Mislili smo te zbog tvojih kvaliteta pozvati na tečaj za vojnog policajca. Ali tako ne možeš. Nisi povjerljiv jer si u popovskoj školi. Nego, koga si zadnjega pozdravio odlaskom od kuće?“ Rekao je: „Majku, koju sam dugo iza sebe čuo plakati i koja mi je kroz suze rekla: Čuvaj zdravlje. Bog te čuva.“ Kapetan nastavi: „Razmisli, nije ona bila zadnja. Zadnjega si pozdravio ravnatelja Božu Jelovca.“ „Da, istina je, ali vi ste pitali koga sam zadnjega pozdravio kad sam odlazio iz kuće.“ Mislio je Pjero u sebi: sve znaju, vode brigu o meni – iako sam drugorazredni i nepovjerljiv. S istim kapetanom oprostio se nakon dvogodišnjeg vojnikovanja; priznao mu je da je bio dobar vojnik i obećao da bi ga kad bi došao u Pazin, posjetio, makar ga našao u talaru.

Po odsluženju vojnog roka uslijedio je upis na Visoku teološku školu u Pazinu gdje ih je bilo puno iz Splita, Zadra, Rijeke jer su tamo bila zatvorena sjemeništa. Slijedilo je stjecanje znanja, igre, šetnje, hodočašća. Došlo je i vrijeme za izmjenu iskustva.

Ređenje – mlada misa

Već na početku 1962. g. biskup Nežić rekao je petorici bogoslova, među kojima je bio i Pahović, da ih namjerava rediti, bez obzira što neki još nisu dali sve ispite zbog vojske. Tako je 29. srpnja 1962. pokraj crkve u Rakotulama – u hladovini pod ladanjom – Petar Pahović bio zaređen za svećenika. Tog dana bila je i krizma. Dvadesetak dana kasnije imao je mladu – prvu svečanu misu. Župnik Josip Rojnić župljane je duhovno pripremao, a Ivan Macinić, tada bogoslov, za tu je zgodu dobro uvježbao pjevače. Župa Rakotule imala je tada 230 žitelja, a govorilo se da je na mladoj misi bilo oko 600 ljudi. Okupili su se ljudi iz okolnih župa privućeni izuzetnim i rijetkim događajem. Petar je imao mladu misu nakon 102 godine, kad je mladu misu imao Emanuel Pahović, koji je imao i brata svećenika Ivana. Mlada misa nakon toliko godina bio je iznimski događaj za župu

Rakotule, ali i za okolne župe. Od sela Kramari do crkve, s jedne i druge strane, svaki metar bilo je cvjeće u vazama. I time su Rakotujani htjeli pokazati radost zbog svog mladomisnika. Poslije ove slijedile su još tri mlade mise u Rakotulama: vlč. Ivan Macinić, vlč. Ivan Kramar Ivan te vlč. Ilija Jakovljević.

Prva ljubav – Rovinjsko Selo

Početkom nove akademске godine biskup Nežić dao je mladomisniku Pahoviću dekret za Rovinjsko Selo. Živio je u sjemeništu, a svaku nedjelju i za blagdane putovao je u Rovinjsko Selo. Prva župa, prvi nastupi, prvi susreti s ljudima koje nije nikada vidio. U njemu se s jedne strane javljao strah, a s druge zadovoljstvo što je ostvaren željeni cilj. Župa Rovinjsko Selo nije imala svećenika 20 g., a zadnji je bio don Angelo Tartichio, Talijan iz Vodnjana, koji je nakon što je bio masakriran, bačen u jednu jamu kod Lindara. Župom su upravljali fratri iz Rovinja i župnik Barković. Djeca su mladog župnika Petra dočekivala, a nakon krunice i blagoslova otpratila na vlak. Putnici su se čudili što je to. Papa Ivan XXIII. donirao je 1000 USA dolara čime se kupila jedna trošna, neuseljiva gospodarska kuća, koja je do ljeta 1963. uređena u župnu kuću. Sa sestrom Marijom mlađi župnik Pjero došao je u nepoznato. U Selu je bilo pobožnih i poštenih ljudi koji su ih srdaćno prihvatali. Oko župnikove sestre Marije skupljale su se djevojke, a oko njega dečki i muškarci. Godine 1963. primio je kanfanarsku kapeliju Brajkovići – Sošići – Gospu od Zdravljia. To je bila jedna mala zajednica, ali aktivna. Pomagao je i u katehizaciji u Rovinju. Računao je da će najbrže uspostaviti kontakt preko djece – vjeronaukom. Djeca su bila zadovoljna; najprije vjeronauk, a onda igre oko crkve. Sve su prepričavali kod kuće tako da su roditelji bili oduševljeni te su osobito majke počele dolaziti u crkvu. Polako se stvorila jedna zajednica. Župnik ih je učio pjevati,

išli su nedjeljom popodne u šetnju, na jednodnevne izlete i hodočašća. Tako je sazrelo vrijeme da se održe pučke misije tijekom osam dana. Kad je misionar o. Pero Bulat došao, ljudi su izašli na ulice i pozdravljali ga. Crkva je bila svake večeri puna. Misije su uspjеле. Osmoškolci su postali polako odrasli i nastavili su srednje škole u Rovinju. Na prvi petak došli su najprije na isповijed i pričest, a onda u školu u Rovinj. Partijska organizacija pozvala je neke mlađe aktiviste koji su im rekli što se to u Selu zbiva: „Došao je neki mlađi svećenik kod kojega se okuplja omladina. On im je kupio loptu i s njima igra. A vi, što vi radite? Partija na dana župnog patrona Sv. Antuna Opata nije mlađima dopustila da se okupe u Domu, pozovu kojeg pjevača i da malo zaplešu.“ Rekli su da bi to bilo uveličavanje blagdana. Postigli su suprotan efekt. Mlađi su sve više dolazili mlađom župniku. Tako je Rovinjsko Selo postala jedna mala živa zajednica vjernika.

Na starom panju – nove mladice

Godine 1971. došao je k Pahoviću biskup Nežić i rekao da je Selo mala župa i da želi da on ide u Sv. Petar u Šumi. I tamo je trebalo potpuno obnoviti župnu kuću u čemu su svi pomagali, mlađi i stari, muškarci i žene. Trebalo je samo u nedjelju reći: treba u te dane toliko ljudi, a došlo ih je još i više. Pjero je i dalje upravljao Rovinjskim Selom, a svake nedjelje dolazio u Sv. Petar. U župu je dozvao župne sestre, koje su do kraja ostale s njim u župi. U Sv. Petru trebalo je samo nastaviti tamo gdje su drugi stali. Crkva se punila svake nedjelje; svi su pjevali. U obiteljima se molilo. Nedjelja se poštivala. Ljudi su pažljivo slušali, upijali propovijedi i prepričavali što su čuli, čitali Bibliju, duhovne knjige i vjerski ti-sak. „Tako su i meni pomogli da zajedno s njima rastem u vjeri“, priznaje danas preč. Pahović. „Oni su pomagali meni, a ja njima. Opožalo se da su tu živjeli redovnici tijekom stotina godina, najprije benedik-

Cvjetcnica u Poreču (ispred crkve Gospe od Anđela, uoči procesije ulicama grada)

tinci, a onda pavlini dok ih nije car Josip II. potjerao iz Hrvatske polakomivši se za njihova imanja i posjede. Pavlini su se opet vratili i nastavili uvoditi vjernike u sve osobniju pobožnost i molitvu uz česte duhovne obnove tako da župa živi duhovno. To je znak koliko redovnici živeći i tumaćeći riječ Božju mogu ostaviti duboke tragove.“ Kad je Pahović došao u Sv. Petar, župa je imala šest živilih svećenika, među njima i dr. Josip Turčinović, i tri časne sestre, a danas ima dva svećenika i tri časne sestre. Tijekom 15 god. Pahovićeva upravljanja župom u Sv. Petru u Šumi održane su dva puta misije po deset dana, više obnova i hodočašća u razna svetišta. Na briži je imao i pazinsku kapelaniju Sv. Ivan i Pavao. Po priznanju Pahovića, tu žive ljudi radišni, pošteni, pobožni. Nakon više godina imao je mladu misu vlč. Milan Zgrablić, a nekoliko godina kasnije njegov rođak Darko Zgrablić. To su bili veliki događaji koji su odjeknuli u cijelom onom kraju Istre. Među tim ljudima vlč. Pjero osjećao se kao kod kuće.

Poreč – organizirana crkvena zajednica u III. st.

Na dan mlade mise vlč. Milana Zgrablića navečer vraćajući se s jedne krizme, navratio je biskup Bogetic, čestitao Milanu i obitelji i pozdravio sve prisutne. Vlč. Pahović pozvao je sa strane i rekao mu svoju želju da bude župnik u Poreču. Zatečen, vlč. Pahović reče da nije sposoban za gradsku župu. A Biskup mu reče: „Ti ne znaš koliko si sposoban. To znaju drugi.“ Te noći Pahović nije spavao, umoran od proslave mlade mise i želje svog biskupa, koji je rekao da Crkvu ne vodi ni papa ni biskupi, nego Duh Sveti. Biskup mu je poručio da se ne treba bojati, da ima u Poreču dobrih vjernika, da će mu oni iz Biskupije pomoći i da će imati pomoćnika, kapelana vlč. Blaža Bošnjakovića. I tako je Petar Pahović 1986. g. doselio zajedno sa župnim sestrama u Poreč na veliku i zahtjevnu župu,

biskupsko sjedište, turistički grad. „Jedno jutro nakon kave izišao sam na terasu i viđeo ispred sebe i oko sebe samo krovove bazilikalnog zdanja, samo crijepljivo. Mislio sam: iz zelenila, iz Sv. Petra – među zidovima i krovovima. Na predstavljanju osjećao sam se malen, nespreman, nespособан za tu župu. Činilo mi se da će se veličanstveni mozaici srušiti na mene“, svjedoči zlatomisnik iz današnje perspektive. Dogovorili se kapelan i župnik da prve 2 g. neće ništa mijenjati, da će promatrati i proučavati župu i što više upoznati ljudi. Započeli su s djecom i mladima. Pridružili su se roditelji, osobito majke. Vlč. Bošnjaković se posebno bavio mladima. Započeli su molitvom: cjelodnevnim klanjanjem svakog petka, i vjernici su se sve više odazivali. Povećao se broj na prvi petak, molila se Krunica prije svake mise. Slali su ljudi na seminare, predavanja. Okupljalo se nekoliko molitvenih zajednica. Preko stotinu mlađih i odraslih raslo je u vjeri preko Neokatolickog puta. Iz tog pokreta jedan je mladić postao svećenik, a jedna djevojka časna sestra – karmeličanka. Dvije su obitelji u poslanju u Sarajevu i Nišu. Molitva je urodila plodom tako da su četiri mlađada Porečana postala svećenicima: Luka, Rikardo, Vladimir i Klaudio. Tijekom 25 godina, četvrt stoljeća plodonosnog i požrtvovnog rada i molitve, dalo je i ozbiljnih odraslih obraćenika. Za vrijeme Domovinskog rata u Poreču je u hotelima i odmaralištima bilo smješteno 15 000 izbjeglica i prognanika. Kamioni odjeće, obuće stizali su svake subote iz Italije, Austrije i Njemačke. Caritas je vodila s. Branimira s članovima aktivistima. Mnogi se još danas javljaju i zahvaljujući sjećajući se što je Crkva sve za njih učinila kad su u rukama imali najlonsku vrećicu i došli u Poreč, svjedoči danas zlatomisnik Pahović. To su bili vjernici iz tradicionalnih kršćanskih krajeva, tako da se svećenička zauzetost uvelike povećala. Zaslugom i zauzetošću vlč. Pahovića, održane su dva puta misije

po osam dana, isto tako i duhovne obnove od triju dana. Svećenici Porečkog dekanata izrazili su mu povjerenje i dva ga puta izabrali za dekana (2005. i 2010.). Sudjelovalo je, koliko je mogao, na slavljuima njihova patrona i tako osjetio bilo vjerskog života ovog kraja. Preč. Petar Pahović bio je i kanonik Porečkog kaptola te stalni isповjednik pokorničar. Danas, još na oporavku u Kući sv. Franje u predgrađu Zagreba, pun kršćanske vedrine i životne mudrosti, preč. Pahović, naš Pjero, narodni čovik, svjedoči i poručuje: „Kršćanin, pa tako i svećenik, čovjek je molitve. Stalna osobna povezanost s živim Bogom Isusom Kristom daje mi snagu za dosljedno življjenje zvanja u koje me Bog pozvao. Iz iskustva govorim: što više vremena posvetim molitvi, sve više otkrivam ljepotu svećeništva, lakše i bolje propovijedam te imam više razumijevanja za svakog čovjeka. Za mene je Božje djelovanje u meni i po meni. U životu prije ili poslije čovjek prolazi i teške trenutke bolesti. Ljudi vjere s molitvom otkrivaju smisao bolesti. Nije pitanje prihvati ili ne prihvati bolest, nego u bolesti otkriti ljubav Božju. Trpjeli s Isusom, umirati s njime znači i uskrasnuti s njime. Isus je prihvatio taj put spasenja. O trpljenju, bolesti može govoriti samo onaj koji je prošao kroz to iskustvo. Ja sam pet puta bio pod potpunom narkozom, više puta u bolnici, operiran. Bolest je prihvaćena u vjerničkom smislu. Zapravo, kao milost, dar Božji, kad se bolesnik ozbiljnije susreće sam sa sobom. U bolesti sam doživio požrtvovnost medicinskog osoblja. U mojoj bolesti svi su bili sa mnom u molitvi. I ostali građani zanimali su se za mene. To je bilo vrijeme pravog zajedništva.“ Na kraju naš dragi zlatomisnik sažima svoje svećeničko poslanje i upućuje zahvalu i čestitku. „Kako bi to dobro bilo, kad bi svećenik (stalno) imao polet i žar kao mlad, a da u isto vrijeme ima iskustvo prokušanog svećenika. No, to ne može biti. I svećenik sazrijeva tijekom cijelog života. Imam to iskustvo. Ja sam uvjek mislio i molio samo da postanem svećenik i bojao sam se da mi se ne bi što dogodilo pa da mi se želja ne ispunii. Moje je svećeničko geslo: Bože moj, daj da u životu ispunim tvoju volju. To je zapravo put Isusa Krista – put svetosti. Put pravog života. Nikad se nisam kajao kad sam živio po volji Božjoj. Sada, pri kraju života, zahvaljujem Gospodinu što me pozvao u postojanje – život, što me pozvao u svećeništvo. Hvala mu za sve dobro što je u meni i po meni učinio, a za ljudske slabosti molim Božje milosrđe za oproštenje.

Svim mojim bivšim župljanima, kao i svim građanima, čestitam i želim sretne i blagoslovljene božićne blagdane i blagoslovljenu novu 2013. godinu.

Obnavljanje crkve u Sv. Petru u Šumi

Rimski zavodi u kojima je živio Miroslav Bulešić

 ALDO SINKOVIĆ

“U Godini vjere, u godini u kojoj se obilježava 450 godina odluke Tridentskoga sabora o uspostavi sjemeništa, razmišljamo o svjedoku vjere, koji je završnu svećeničku formaciju stekao u Rimu. Crkva u Hrvata moli i željno očekuje dan uzdignuća na čast oltara svoga sina, vjernog svećenika Katoličke Crkve sluge Božjega Miroslava Bulešića”, istaknuo je mons. Bogdan predstavljajući uoči spomendana sv. Nikole Tavelića, 11. studenog, hrvatskim studentima u Rimu Hrvatski rimski adresar.

Desno od rimske bazilike svete Marije Velike, na Trgu Santa Maria Maggiore 5, u novoj zgradi sagrađenoj sedamdesetih godina, na kojoj se u prizemlju ističe jedna od preostalih nekad vrlo poznatih prodavaonica „Upim“, postoji i manje uočljiv natpis Pontificio Seminario Lombardo, koji nosi ime sv. Ambroža i sv. Karla. Tu trenutno živi pedesetak svećenika i đakona uglavnom iz lombardijskih biskupija. Ima ih, međutim, i iz venecijanskih pokrajina te Emilije, Umbrije, Kampanije, Kalabrije i Sardinije. Neki dolaze i izvan Italije, i čak i izvan Europe jer mnoge zemlje nemaju svog zavoda u Rimu, gdje bi mogli biti smješteni njihovi svećenici ili sjemeništari koji dolaze na studij ili specijalizaciju u Vječni grad.

Na tom je mjestu nakon ujedinjenja Italije i oduzimanja papi Piju IX. grada Rima 1870. bio podignut bivši istoimeni zavod, koji je sedamdesetih godina porušen jer su strukture bile zastarjele i nepraktične za nove pitomce. U tom je zavodu sluga Božji Miroslav Bulešić proveo tri godine: od jeseni 1940. do ljeta 1943., ali sadašnji pitomci o njemu ništa ne znaju. Nitko ih nije ni izvijestio da se o njemu vodi proces za beatifikaciju, iako negdje u arhivu Zavoda postoji vijest o njegovu mučeništvu.

Isto vrijedi i za francuski zavod, koji se nalazi u ulici Santa Chiara 42, nedaleko

Panteona i crkve svete Marije iznad Minerina hrama, gdje je Miroslav proveo prvu godinu svog boravka u Rimu (1939./40.) jer u lombardijskom zavodu nije bilo mjesta. U isto su vrijeme u tom zavodu boravili i neki francuski studenti, koji su kasnije postali poznati svojim nastupima na drugom Vatikanskom saboru. Ni tu današnji pitomci o njemu ništa ne znaju. Šteta! Miroslav svojim mučeništvom sigurno nije to zasluzio. Da je bio Talijan ili neke druge europske narodnosti, sigurno bi mu bila podignuta i spomen-ploča.

Malo je drugačije stanje u Hrvatskom zavodu sv. Jeronima, gdje je Miroslav često zalazio. Tu se susretao s tadašnjim rektorm mons. Magjercem i hrvatskim

svećenicima, koji su ondje boravili na studiju. Među njima je bio vlc. Karmelo Zazinović, kasniji krčki biskup. Tu se osobno susreo i s tadašnjim zagrebačkim nadbiskupom, kasnije kardinalom i blaženikom Alojzijem Stepincom, koji je na njega ne samo kao njegov dobrotvor već i kao osoba i crkveni dostojanstvenik ostavio snažan dojam. Rektor Zavoda mons. Jure Bogdan postulator je kauze za proglašenje blaženim Miroslava Bulešića. On koristi svaku priliku kako bi pitomcima i gostima Zavoda predocio taj svjetli lik mladog istarskog svećenika, koji već više od 60 godina strpljivo očekuje da bude uzdignut na čast oltara. Tako je ovogodišnji Hrvatski rimski adresar izdan u spomen služi Božjem Miroslavu Bulešiću, svjedoku vjere, pri-godom 65. obljetnice njegove mučeničke smrti. “U Godini vjere, u godini u kojoj se obilježava 450 godina odluke Tridentskoga Sabora o uspostavi sjemeništa, razmišljamo o svjedoku vjere, koji je završnu svećeničku formaciju stekao u Rimu. Crkva u Hrvata moli i željno očekuje dan uzdignuća na čast oltara svoga sina, vjernog svećenika Katoličke Crkve sluge Božjega Miroslava Bulešića”, istaknuo je mons. Bogdan predstavljajući uoči spomendana sv. Nikole Tavelića, 11. studenog, hrvatskim studentima u Rimu Hrvatski rimski adresar.

Knjiga i igara

Već tradicionalno i ove su godine učenici-sportaši Pazinskog kolegija sudjelovali na Božićnom turniru koji se održao u Rijeci, u učeničkom domu „Podmurvice“. Turnir se održavao dva dana jer je bilo prijavljeno toliko sportskih aktivnosti da ga nije bilo moguće ostvariti samo u jednom danu. Nogometaši i stolnotenisacice osvojili su drugo mjesto, šahisti treće mjesto, a šahistice i odbojkašice prvo mjesto i prijelazni pehar. Nakon svih odigranih igara, ekipe su zajedno objedovale, a zatim se oprostile do sljedećeg susreta. Čestitamo!

Eto, i naši su klasičari, odnosno mahom klasičarke, odlučile sanjati knjige na pulskom sajmu knjiga. Jedno smo poslijepodne krenule put Pule i uživale u raskoši knjiga. Dok smo obilazile Sajam, primjetile smo pristupačne cijene knjiga pa je velik dio njih završio u našim torbama. Zanimljivo je jedno učeničko javljanje majci na mobitel. Na pitanje kako je bilo, učenica je odgovorila: „Savršeno! Ali, znaš, potrošila sam sav onaj novac.“ Nadamo se da je mama uzela u obzir kako je novac potrošila na knjige. Prisustvovale smo i popodnevnom programu, srele poznata

lica, a onda se umorne, ali sretne vratile u Kolegij.

Zanimljivo promišljanje jedne prvašice

Zivot nam vraća sa smiješkom na licu Život. Život nas valja, vuče, nosi, nateže, nasmijava, rastužuje, budi, gura. Vraća nam. Ne pomognem li ja onoj sporoj starici da prijeđe cestu, vjerojatno ču se za šezdeset godina naći u njezinoj situaciji. Ne podijelim li danas svoje znanje na ispitu, sutra ču se ja znojiti dok budem odgovarala.

Od početaka ljudskog roda, počnimo u nekoj špilji gdje su se petorica homo habilisa svaki dan mučila i išla u lov, zasigurno je bio i jedan šesti koji je za to vrijeme s nogama u zraku, jedući bobice, brojao zvijezde. Takvih je homo habilisa danas pun svijet. Koračaju i kruže bez ijedne brige i pameti. Netko će za njih prepisati s ploče, netko će za njih obaviti papirologiju, netko će se već za sve pobrinuti. I što je najgore, i hoće. Kad te pogleda onim očima od stakla koje te mole da mu daš bilježnicu za kopirati, stvarno moraš imati kameno srce da bi ga odbio. Kad te moli da mu doneseš mobitel iz sobe, iako znaš da će se nakon nekoliko trenutaka oko nečega posvađati, odeš i doneseš, dok on s nogama u zraku jede bobice.

I dok ja svako jutro budem ustajala rano, dok moji podočnjaci budu visjeli do koljena, netko će uživati u toplu krevetu. I nakon šezdeset godina, nakon što ga netko tako starog i sporog prevede preko ceste, postat će lijep mrtvac, bez ijednog čira na želucu, bore i pore, s blagim smiješkom na licu.

Priredile: Ema Duljaj, Ema Đukić, Tajana Kelava i Petra Tanković

U pohode Majci Božjoj od Zdravlja

ORIČ: U nedjelju 18. studenog vjernici župe Pićan imali su još jedno hodočašće u ovoj godini. Moleći Krunicu i pjevajući marijanske pjesme uputili su se prema Oriču, u pohode Majci Božjoj od Zdravlja. Kapelicu od bijelog istarskog kamena, tik uz svoju staru kuću, a uz samu cestu, na ulazu u Orič, dao je 2006. g. izgraditi g. Zvane Kresina, orički zet, rodom Žminjac, a sada već gotovo sa zlatnim bračnim stažem. G. Zvane i njegova gospoda Đina, koji inače sa svojom obitelji žive u Puli, tako već tradicionalno, u mjesecu studenom, povodom blagdana Gospe od Zdravlja dočekuju sve hodočasnike na njihovu putu prema istoimenoj lijepoj kapelici. Oko pedeset duša, starijih i mlađih, nekih još u dječjim kolicima, i puno djece, uz krasan buket cvijeća i goruće svijeće uz kapelicu, bili su najljepši uresi i najbolji pokazatelj i tjelesnog i duševnog zdravlja ove zajednice. Ovo hodočašće u Orič, najveće selo u župi, u kojem se vjera u Boga već vjekovima živi, imalo je još dublju i dodatnu simboliku. Ovih je dana završeno nacionalno hodočašće u Vatikan i Rim za početak Godine vjere i kao zahvala Svetome Ocu za posjet Hrvatskoj. Potom je stigla vijest o oslobođajući presudi našim generalima, braniteljima, a time i svima koji baštine ratom izvojevanu slobodu. Tako je ovo hodočašće Majci Božjoj od Zdravlja došlo upravo kao zahvala nebeskoj Majci i završni zahvalni hodočasnički hod mještana ovog kraja u ovoj godini. U ozračju Duha Svetoga pri ulasku u Godinu vjere, u ozračju dobrih stvari za našu domovinu Hrvatsku, u ozračju zajedništva u molitvi i pjesmi, završilo je ovo hodočašće uz prigodni domjenak koji su nam pripremili vrijedne Oričanke. (D. S.)

Presuda kojoj se većina raduje, a manjina je bijesna

Dok je Crkve u Hrvata, bit će i sretnih ljudi i slobodne Hrvatske

 MARIO SOŠIĆ

Želim se osvrnuti na onaj iznimno pozitivan događaj koji se pred mjesec dana dogodio u Haagu generalima Gotovini i Markaču, ali i hrvatskoj državi. Imao sam prilike i osobno svjedočiti njihovu dočeku na Trgu bana Jelačića i u zagrebačkoj katedrali te osjetiti veliku sreću, radost i olakšanje hrvatskih ljudi diljem *Lijepe Naše*. Jest, radovali smo se konačnom oslobađanju nevinih ljudi. Ali s pravom smo bili, i jesmo, gornji i sretni što je naš *hrvatski Kržni put*, započet srpskom pobunom, razaranjima JNA, protuhrvatskom velikosrpskom politikom, nastavljen nepravednim vanjskim pritiscima i gnušnim spletakama uz potporu unutarnje izdaje (*za nešto škuda*), u konačnici doživio i svoje velebno narodno uskrsnuće. U taj je sretni narodni trenutak utkana i vjera i molitva tolikih građana-vjernika, kao i stameno držanje Crkve u Hrvata koja se ni u jednom trenutku, ama baš ni u jednom, nije stavila u službu šutnje, službu «služenja Europi» ili pak u službu tuđih interesa, a na štetu hrvatske istine i hrvatskih generala koji su tu istinu, svojim djelima, svojim držanjem i svojom obranom, hrabro svjedočili cijelom svijetu na haškom sudištu. Nasuprot tomu, barem u posljednjih dvanaest godina, takvo držanje, poput samih generala i Crkve u Hrvata, nisu ni približno pokazale ostale državne, kolektivne ili pojedinačne, institucije. Dapače, mnogi su pojedinci i udruge dobro živjeli i politički vladali u Hrvatskoj, u službi širenja neistine, laži, priželjkujući što grozni osudu generala i Hrvatske.

Iz tog su razloga naša sreća i ponos, kao vjernika i pripadnika Katoličke Crkve, tim veći jer se pokazuje da smo kao sljedbenici Crkve zapravo i najbolji pregaoci istine, pravde i narodne sreće. Upravo nas se zbog toga, imajmo uvijek na umu, na sve moguće načine želi odvojiti od Crkve. Izmišljaju se različite afere i siju sumnje (medijska protucrkvena propaganda), na-

padaju se naše svetinje (križevi u školama, vjerski – zdravstveni odgoj i provociraju se društveni sukobi – financiranje Crkve, porez na crkvena dobra). U kontekstu ovog sudbinskog suđenja, kao i ranije u vrijeme stvaranja države i Domovinskog rata, proizlazi tako jasna i nedvosmislena hrvatska društvena realnost – *dok je Crkve u Hrvata, bit će i sretnih ljudi i slobodne Hrvatske*. Ponekad, pa i više puta, to i nije uvijek tako očigledno našem vjerničkom puku, još manje hrvatskim političkim ljudima, ali je to vrlo jasno i razvidno našim političkim, ideološkim i svjetonazorskim protivnicima i neprijateljima u Hrvatskoj i izvan nje.

Za pohvaliti je, na tom tragu, akciju koju je nedavno pokrenula crkvena komisija *Pravda i mir* tražeći da se generale materijalno obešteći za dugogodišnje uzništvo, ali i da se domaće tužiteljstvo angažira na traženju pojedinaca ili skupina u Hrvatskoj koji su svojim aktivnostima (lažna svjedočenja, manipulacija dokumentima, prokazivanje, ...) omogućili podizanje krivih optužnica protiv pojedinaca i hrvatske države. Ova bi se inicijativa, koju su režimski mediji gotovo prešutjeli (jer su i oni bili dio haškog tužiteljskog scenarija), u svom prvom, a osobito u drugom dijelu, trebala temeljito provesti. Za to ne treba ni puno rada ni puno vremena, s obzirom da su se takvi pojedinci i skupine godinama javno identificirali kao «priatelji Haaga» i protivnici «hrvatskog zločinačkog pothvata». I sama bit kršćanske inicijative, po meni, nije u tome da se netko osudi, već da se javno obznani one glavne pojedince i skupine koji su objektivno nanosili štetu Hrvatskoj i da se tim postupkom onemogući neka njihova buduća slična protumoralna i protuhrvatska aktivnost.

U tom se kontekstu može izdvojiti ponašanje bivšeg predsjednika Mesića

koji se unaprijed pokušava obraniti od općeg negativnog javnog mnijenja prema njemu u pitanju Haaga i moguće potencijalne stvarne «optužbe» da je on jedan od glavnih pomagača i svjedoka optužbe generala i Hrvatske. Kako čitamo u našem lokalnom dnevniku i skandaloznom intervjuju u kojem ga novinar proglašava gottovo herojem obrane generala, on se ničim potaknut, ali očito uzrujan i nervozan, na primitivan, bogohulan i neznačajki način obračunava i ismijava Boga, Crkvu i vjernike. On ne bi smio, da je dobar i moralan čovjek, govoriti protiv vjere molečih ljudi i Crkve i ne uvažavati isповijest duboke vjere generala u Boga i svoju Katoličku Crkvu. Toliko o liku za kojeg su glasovali i mnogi naši istarski vjernici.

Dodajmo tomu da smo, nažalost, svakodnevno svjedoci ne samo iz velikih javnih nastupa pojedinaca u novinama, na portalskim forumima ili na TV-u, već i iz razgovora u našem selu, gradu, u kaficu ili na radnom mjestu, kako postoji značajan broj hrvatskih državljanina koji nisu lako prihvatali ovaku presudu. Bili su pogodeni i nesretni, slično kao i u vrijeme pobjedonosne Oluje. Zašto? Zato što nezavisna Hrvatska, gdje je Hrvat svoj na svome, a svi državljanini jednakopravni, nije nikad bila njihov izbor. Zato su se, kad je već nastala voljom hrvatske većine, radovali bar njenu željenom vojnom slomu u Oluji, a kad je i to pošlo u ništa, žarko su očekivali osuđujuću presudu u Haagu, i to tešku, koja bi moralno rastočila i financijski slomila Hrvatsku za nekoliko idućih desetljeća. Neki, mnogi ovdje, poznaju samo takvu ljubav za Hrvatsku. I to je istarska i hrvatska realnost koja, u ovakvim za nas rijetko sretnim događajima i vremenima, bolno i opasno izlazi na vidjelo.

Humanitarni koncert

„Velim Istru“

Ovogodišnji je koncert ujedno bio posvećen 200. obljetnici rođenja biskupa i preporoditelja Jurja Dobrile kao kruna u nizu događanja tijekom Dobriline godine.

UREDILI: TOMISLAV MILOHANIĆ I
ŽELJKO MRAK

POREČ Predblagdansko ozračje, sjećanje na znamenitog biskupa i preporoditelja, osebujan glazbeni doživljaj i želja da se pruži pomoći i podrška teško bolesnim i umirućim pacijentima diljem Istre, ujedinili su mnogobrojnu publiku, organizatore i sve volontere u toploj atmosferi zajedništva. Pozdrav s pozornice porečke dvorane Žatika okupljenima su uputili predsjednica udruge Hitan slučaj Tatjana Tomaić, župan Ivan Jakovčić i porečki gradonačelnik Edi Štifanić. Prigodne riječi o biskupu Dobrili tijekom večeri rekli su rektor pulskog Sveučilišta koji nosi njegovo ime dr. Robert Matijašić te Josip Grbac, profesor s Teološkog fakulteta u Rijeci. Koordinatorica palijativne skrbi Julijana Franinović Marković podsjetila je da u Istri postoji oko 1500 teško bolesnih i umirućih pacijenta u svojim domovina koji potrebaju palijativnu skrb.

Cast da otvore koncert „Velim Istru“ pripala je porečkom mješovitom zboru „Joakim Rakovac“ predvođenim dirigenicom Đeni Dekleva Radaković, a na pozornici im se potom pridružio i pazinski zbor Roženice pod vodstvom Ines Kovačić Drndić. Usljedili su nastupi ostalih glazbenika, pulskog tenora Zorana Tomaića u pratnji gitarista Domagoja Miškovića, pjesnika Tomislava Milohanića i recitatora Elvise Orbanica, zatim su publiku balunom zagrijali braća Mladen i Klaudio Radolović, odnosno duo Magnolija iz Vodnjana, a nastavili popularni Rakljanac Serđo Valić, zlatni glas Dalmacije Vinko Coce, istarska glazbena diva Lidija Percan u pratnji mlađih buzetskih pjevača iz udruge Mali veliki mikrofon, klapa Motovun te doajeni klapske pjesme – klapa Maslina iz Šibenika.

U završnici koncerta koji je trajao preko tri sata na pozornici su se još jed-

nom okupili svi izvođači, ravnatelj Caritasa i porečki župnik Željko Zec te porečki i pulski biskup mons. Dražen Kutleša, koji je podsjetio na Dobriline riječi „Ruke Istri, srce Bogu“ i zahvalio svima koji su na bilo koji način pridonijeli uspješnosti koncerta te svima zašljelo blagoslovjen Božić. S pozornice su svi izvođači zapjevali istarsku himnu „Krasna zemljo“.

(Izjave)

Julijana Franinović Marković, koordinatorica za palijativnu skrb Istarske županije: Kad sam dolazila, mislila sam kako je ovo neko vrijeme da pokažemo svoju kršćansku ljubav koja je djelotvorna. Možda sam imala jednu malu zadršku, ali kad sam ovdje došla i kad sam vidjela da se to počelo puniti, ono što me istinski ganulo – taj je istarski čovjek moćan. Moć je stvarno u nama i u Bogu. I svatko na svom mjestu može napraviti jako mnogo, bilo da je on liječnik, bilo da je domaćica, bilo da njeguje svog člana obitelji, bilo da je učitelj, učenik, sve je to isto. I to je ono što me duboko ganulo. Čak sam se u jednom času dok sam se umirila, malo i rasplakala jer sam mislila – to je moja zemlja.

Inočente Ružić: Izvanredno! Ljudi su pokazali da imaju dušu i da žele pomoći onima kojima je najteže. A to su naši starci, napušteni...

Zoran Tomaić: Ja sam presretan. Na kraju četvrtog izdanja koncerta Velim Istru, doista mogu kao organizator kazati da sam presretan, da sam zadovoljan što se toliko ljudi odazvalo. Želim vjerovati da će taj naš projekt i dalje ići. Zahvaljujem svima koji su na bilo koji način u tome pomogli.

Dino Bulešić: Ako ljubimo jedan drugoga, onda zaista učinimo nešto jedan za drugoga. Nije siromašan čovjek kome se nisu ostvarili snovi, nego je siromašan čovjek koji snove nije imao.

Preč. Željko Zec, ravnatelj biskupijskog Caritasa: S pravom se možemo veseliti na ovom koncertu koji smo večeras održali u Poreču. Ovo je bila manifestacija uma i srca, pjesme, proze, pouke, zadovoljstva, zajedništva. Mislim da je Istra ovim prekrasnim koncertom zaokružila svoje obilježavanje dvjestote obljetnice rođenja velikog našeg biskupa Jurja Dobrile. Ujedno se u Godini vjere dala na djelo jer vje-

ra bez djela, kaže sv. Jakov, mrtva je. Dala se na djelo da ovim koncertom omogući bolji rad i jedan bolji život onih koji su na kraju života, da pomogne palijativnu skrb Istarske županije. Time smo pokazali da u došaće ne ulazimo samo riječima, nego upravo želimo i djelima ući i suojećati s onima kojima je teško, pojedinačno, a i cijelim obiteljima koje imaju tako teškog bolesnika u svojoj obitelji. Zato nam je srce puno. A s druge strane moramo zahvaliti svima koji su nam omogućili da se to dogodi, svima, od Grada Poreča, do svih izvođača, do svih onih koji su došli ovamo podržati ovaj koncert i sudjelovati u ovoj velikoj akciji.

Milena Krizmanić: Meni je veliki dar služiti i pomagati onima koji su potrebiti. Bog uvijek na kraju to nagradi onako kako treba. S velikim blagoslovom, i u vjeri i ljubavi, uvijek se vraća. Dakle, koliko daješ, još više primaš.

Pino Josip Ružić: Moji dojmovi i moje mišljenje o ovoj večeri zaista su izvanredni. Ovo je dokaz da je istarsko srce veliko i da se imamo čime ponositi i podižiti.

Branko Bubica, solist klape Maslina iz Šibenika: *Nismo očekivali ovoliko ljudi. Dvorana je bila popunjena do posljednjeg mesta. Ljudi su u tišini, dostojanstveno slušali naše pjesme, uživali u pjesmi. Kad su osjetili želju i potrebu, s nama su i zapjevali. I naravno, nakon pjesme nagradili nas pljeskom. To je bilo i kod svih drugih izvođača. Dakle, naišli smo na jednu vrlo toplu i dragu publiku kakve još malo gdje ima. Ja često znam reći jer u Istri često nastupamo: Istra ima dobre, plemenite ljudi, i dobre Hrvate. Istra u Domovinskom ratu imala je najveći odziv na poziv. Dakle, to mnogi ne znaju. Ja uvijek kažem: Istrani su domoljubi, iako mnogi tako ne misle. Misle da su nešto drugo. Istrani su ljudi bliski Crkvi, Bogu. Istrani su ljudi koji znaju cijeniti ono što je dobro. Vole pjesmu, vole dobru pisano riječ. Osobno mi je Istra bliska, i da kažem, uz moju Dalmaciju, najdraži dio Lijepa Naše.*

Lidija Percan, pjevačica: To je zaista lijepo da se tako možemo naći. Trebalo bi barem tri puta godišnje tako. Ljudima je potrebno da se malo razvesele. Ljudi su se izgubili; žele se vratiti sebi. Moje je geslo

uvijek bilo – ne čini zlo, čini dobro ako možeš. Večeras je bilo predivno.

Vilijam Kušar, klapa Motovun: Jako, jako smo uživali. Jedno prekrasno okružje. Takav lijep odaziv publike i tako lijepe reakcije publike. Ovaj je spektakl na kraju ispaо jedna od ljepših stvari što Istra ima. Ovi naši kolege Dalmatinci također dijele naše mišljenje. Mislim da su čak oduševljeniji od nas.

Adrijana Milanović: U Roženicama sam dva lita. Ja volim pjevanje, druženje. Večeras je bilo fantastično, kad se skupi puno ljudi, svi dobre volje, za nekakav dobar cilj kao što je to večeras. Pjesma može sve udružiti, samo napraviti dobro.

Dr. Josip Grbac: Ako je ova proslava po nečemu bila specifična u odnosu na sadašnjost, to je činjenica kako smo htjeli da što više ljudi zna za Dobrilu, od onih malih u osnovnoj školi do onih profesora i akademika. To je i učinjeno na taj način. Od škola, arhiva, simpozija, itd. Nikad nije dobro velikane komemorirati. Samo komemorirati. Od velikana uvijek trebamo učiti pa smo ovu godinu dana bili u Dobrilinoj školi. I ja bih volio da smo svi mi o Dobrili nešto naučili. Što smo po mom mišljenju trebali naučiti? Prvo, to je ono što spaja ovu Dobrilinu godinu i ovaj koncert. Nije samo slučajnost da se to poklopilo. Biti vjernik i ne činiti ništa za jednoga starca koji je na samrti i narušen, to je protivno evanđelju. To je Dobrila. Dakle, vjera ako nema život, koji ima neke osnovne kvalitete, ta vjera ne može uzrasti. Sv. Toma kaže: Ako ružu posadiš na kamenito tlo i obrasio trnjem, ona neće rasti. Moraš obraditi tu zemlju da bi ruža naraslala. Ta je ruža vjera. Zemlja to je život. Dobrila je rekao da ako dopustimo da se ljudska narav kompromitira siromaštvom, gladi, obespravljeniču, nepismenošću, onda je apsurdno očekivati porast vjere u Istri. Mislim da je to poruka koja vrijedi za nas danas. Drugo, biti katolik nema nekog nacionalnog predznaka. Biti katolik nešto je puno više. Biti katolik znači biti otvoren prema drugome. I čak vjerska prava ustuknu pred ljudskim pravima. Nispomeni siromasi kojima je bio okružen Dobrila imali su prioritet pred pitanjem jesam li katolik, nisam, Hrvat,

Talijan, itd. To moramo naučiti. Treće, iako se bavio politikom, ne radi politike, njemu se gotovo gadila ta politička djelatnost u parlamentu. To je činio zato jer nije bilo drugog načina da ostvari tu ljudskost, da pomogne tim ljudima u Istri. Od njega moramo naučiti kako se nikada jedan kršćanin, i biskup i svećenik i laik, ne bi trebao bojati politike. Bojati se politike i ne činiti ništa, to je nešto sasvim suprotno od Dobrilina života i djela. Tu političku hrabrost moramo mi danas još naučiti. I četvrto što bih izdvojio jest: malo bi toga on bio učinio da nije uz sebe imao kvalitetne suradnike, svećenike, laike, političare, plemenite gospodarstvenike, to jedinstvo Crkve omogućilo mu je da učini velike stvari. Ako je i jedno dijete tijekom ove godine naučilo ili upilo u sebe tu lekciju, te četiri lekcije, isplatilo se ovu godinu posvetiti najvećoj osobi Istre 19. stoljeća. I mislim da je i njemu draga kad vidi da nas je na stotine (tisuće) ovdje došlo radi jednog plemenitog cilja. Da je on imao mogućnost ostvariti ovakve koncerne, vjerojatno bi ih bio organizirao jako često.

ON JE DOMOLJUB I HRVAT KOJI SE BORIO ZA SVOJ NAROD. I UPRAVO BIH ZATO HTIO NA POSEBAN NAČIN ZAHVALITI ORGANIZACIJSKOM POVJERENSTVU KOJE SE TOLIKO PUTA SASTALO DA BI SE MOGLO SVE OVO ORGANIZIRATI.

Biskup Dražen Kutleša: Želim svima vama zahvaliti što ste došli u ovolikom broju da biste iskazali svoje poštovanje, štovanje, u prvom redu Dobrili, kad slavimo dvjesto godina od njegova rođenja. Dvije stvari koje na poseban način želim naglasiti. On je biskup i svećenik što je na poseban način naglašavao. Druga stvar, on je domoljub i Hrvat koji se borio za svoj narod. I upravo bih zato htio na poseban način zahvaliti organizacijskom povjerenstvu koje se toliko puta sastalo da bi se moglo sve ovo organizirati. Ovaj koncert organiziran je upravo za paljativnu skrb. Želim zahvaliti svima onima koji su organizirali sve ovo, na poseban način onima koji se brinu za te bolesnike. Sutra počinje vrijeme došašća. Isus je došao u Betlehem, nisu ga primili. Stavili su ga u štalicu. Nakon toga morao je bježati u Egipat. Ja pozivam i vas da upravo tog malog Isusa vidimo u svojoj djeci, bolesnicima. I u tome duhu želim svima vama sretan Božić.

Proslava 40. obljetnice župnikovanja u Vodnjanu

VODNJAN: U nedjelju 18. studenoga svečanom misom u 17 sati župnik preč. Marijan Jelenić proslavio je 40. obljetnicu župnikovanja u Vodnjanu. Nazočili su predstavnici Grada Vodnjan, gospodarstva, turizma, predstavnik romske zajednice muslimana, najbliži suradnici. O slavljenikovu radu govorio je vlč. Ilija Jakovljević, u ime župe Dragica Zadnik. Sve su uveličali pjevači zborova Župe i Zagradnice Talijana. Župnik se nadljudskim snagama bio za očuvanje crkava jer će jednom biti dio turističke ponude. U njima je iznimno sakralno blago, svjetski poznata sveta tijela i 300 relikvija. Župnik je uspio to sačuvati i donekle predstaviti svijetu utemeljenjem Zbirke sakralne umjetnosti 1984. u kojoj je izloženo 713 predmeta od 4. do 19. st. Ovamo je privukao oko 300 000 posjetitelja, od kojih su gotovo polovica školarci i studenti, čime je dao i veliku finansijsku pomoć Vodnjanu. Pred više od dvadeset godina, zbog proširenja crkvenog muzeja i zaštite relikvija, predložio je desno do crkve izgradnju novog prostora na 800 m², a ispod crkve kripte na 400 m², čime bi se riješio problem smještaja relikvija, ali i primjerene duhovne ponude suvremenom čovjeku. Ustajući na rješavanju jednog od najznačajnijeg sakralno-kulturnog spomeničkog problema Hrvatske, župnik se toliko godina zadražao u Vodnjanu. Batio se i apostolatom tiska. Objavio je dvadesetak zasebnih naslova, oko 800 članaka u raznim novinama, bio mnogo puta na radiju i televiziji. Uz župnu crkvu, razvio je hodočašće čudotvornoj crkvi sv. Foške, bazilici iz 600. godine. Župnik je od 1972. tajnik Odbora Biskupske konferencije za pastoral turista koji blisko surađuje sa središnjim odborom Svetе Stolice. Župnik je ove godine potakao i proslavu 800. obljetnice župe Vodnjan. Organizirao je prošlog travnja znanstveni skup o župi, Svetoj Stolici se uz pristanak biskupa obratio molbom da župnu crkvu u Vodnjanu odlikuje naslovom „basilica minor“, naslovom koji se daje iznimno važnim crkvama za regionalnu i šиру evangelizaciju suvremenih ljudi. Na kraju je slavljenik rekao da je uvijek nastojao iznositi zdrav nauk i zamolio žive i mrtve oproštenje ako je nekoga u svojim nastojanjima povrijedio. Zahvalio je svima na svakom obliku suradnje i poželio Vodnjanu blagoslovljenu budućnost. (L)

Obitelj je temelj svakog društva

ILJA JAKOVLJEVIĆ

Dobrila ističe: „Čitav ljudski rod samo je jedna mnogobrojna obitelj...“ Svaki pojedinac pripada obitelji i on čini obitelj. Kršćanska obitelj ima još jednu snažniju poveznicu jedinstvenosti, a to je Isus Krist. „Kršćanski vjernici posebno su jedno tijelo komu je Isus Krist glava“ te na temelju toga Dobrila zaključuje: „Ako jedan ud trpi, trpi čitavo tijelo.“ Glava je kršćanske obitelji Isus Krist.

Dobrila: „Čitav ljudski rod jedna je mnogobrojna obitelj“

Svako vrijeme, društvo pokušava ponajprije zahvatiti obitelj, koja je temelj društva, kako bi lakše ostvarilo željene ciljeve. Kao što je za Crkvu vjera temelj na kojem je sazidana njezina opstojnost, tako je za Crkvu obitelj temelj društva. Temelj jedne zdrave obitelji jest vjera, koja svojim sadržajem daje jedan zdrav habitus obitelji. Stoga Dobrila piše: „Vjera kršćanska je naprav mudro i pravo osnova i uredila domaći obiteljski život, i da bi propala vjera kršćanska, nestalo bi i prave sreće u obitelji.“ (Korizmena poslanica iz 1879., str. 10). Dobrila obiteljsku problematiku onoga vremena gleda kroz pojmove vjere, odnosno nevjere. Tamo gdje nestaje iskonska vjera u obitelji, dolazi do njezina urušavanja, a time i urušavanja društva. Danas se narušava obiteljska harmonija i

nadnaravniji zakon na kojem počiva tradicionalna obitelj. Nameću se odredene antiobitelske vrednote.

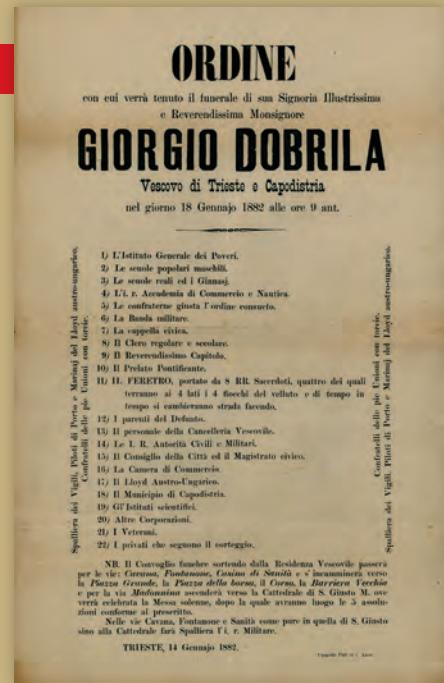
Dobrila uočava da je obitelj u jednoj velikoj vjerskoj krizi te svojim korizmennim porukama snažno pokušava odgovoriti „duhu onog vremena“ u kojemu sve snažnije prevladavaju dva elementa: nevjera i bezboštvo.

Obitelj – temelj svakog društva

Obitelj je temelj svakog društva i Crkve. Obitelj je mjesto gdje pojedinac stječe prve društvene kreposti bez kojih jedno društvo ne može opstati u svojoj punini. Različiti oblici rastapanja braka, kao što su slobodne veze ili sve prisutniji suživot mladih, „brak na probu“, te moderni pseudobrakovi između osoba istog spola, dovode do urušavanja jednog društvenog poretku i kulture. Crkva se nad tim modernim fenomenom mora zamisliti i pokušati u svjetlu evanđelja dati odgovor. Potrebno je ponovno u čovjeka – obitelj – udahnuti dah života – vjere – kako bi obitelj mogla biti nositelj boljeg društva.

Dobrila ističe: „Čitav ljudski rod samo je jedna mnogobrojna obitelj...“ Svaki pojedinac pripada obitelji i on čini obitelj. Kršćanska obitelj ima još jednu snažniju poveznicu jedinstvenosti, a to je Isusu Krist. „Kršćanski vjernici posebno su jedno tijelo komu je Isus Krist glava“ te na temelju toga Dobrila zaključuje: „Ako jedan ud trpi, trpi čitavo tijelo.“ Glava kršćanske obitelji jest Isus Krist. Vjera u Boga ujedinjuje sve vjernike u jednu veliku obitelj. Želi se naglasiti da svaki pojedinac, čovjek, pripada jednom tijelu, u konačnici Isusu Kristu.

Dobrila u svojoj *Korizmenoj poslanici iz 1868.* godine govori o kršćanskoj obitelji koja je Crkva u malome. Male obiteljske zajednice čine univerzalnu obitelj – Crkvu. Cjelokupni ljudski rod, budući da ima zajedničkog Oca nebeskog, tvori jednu obitelj.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi, Contratti alla più Giornata con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le armi.

Spillatore dei Vigili, Posto di Porte e Muniti con le arm

Jacobinski članci
y. 1939.

AUGUST PIRJEVEC:

Škof Juraj Dobrila buditelj hrvatskega kmeta v Istri

DVE DOBRILLOVI PISMI BLEIWEISU

Dne 17. maja 1858. leta je zasedel poreško-puljsko škofijo stolnico Juraj Dobrila, veliki oče istreške zemlje. To je bil pomemben dogodek v novejši zgodovini istreškega, hrvatskega in slovenskega ljudstva. Na ta dan se je s škofove priznance po dolgih stoletjih prvih glasila domača hrvatska beseda. »Ljudstvo je bilo nadvišeno, njegovemu veselju ni bilo ne konca ne kraja, po dolgih stoletjih so čuli Hrvati poreško-puljske škofije božje besede iz ustova najvišjega pastirja v domačem jeziku, imeli so škofa svoje kralje, škofa, ki jim pridružuje v njihovem jeziku in ki se ž njihovim razgovarja kakor brat z bra-

tom.⁴¹

»Hrvatski narod v Istri je bil v vsakem pogledu popolnoma zapuščen. Pozahnil je že, da je hrvatskega naroda sin, in prostošči kmeti je mislil, da šole niso za njega, a na žalost se je tudi sramoval svojega slavnega hrvatskega imena.⁴²

Prava hrvatska pridiga novega škofa ni torej pomembna samo v verskem oziru, ne samo zato, ker je škof Dobrila dejanjsko osvojil priznace poreško-puljske škofije za hrvatsčino, tudi da ne samo zato, ker je bil njenog zgoden memento duhovniščina, da se mora vrstiti verski pouk istreškega ljudstva v domačem in ljudstvu razumljivem jeziku. Ko je spregovoril škof v hrvatsčini, so se pričeli majati temeljni na katerih je slonela moč tenke plasti italijanskega in tujega meščanstva.

Istreško ljudstvo je bilo kulturno in gospodarsko zaostalo. Na tej zaostalosti je slonela moč tujih gospodarjev. Ljudstvo, ki ne zna pisati in brati, leže tudi v gospodarstvu rako pot. Način, kako obdeluje zemljo, je zastarel in neekonomičen, zato tudi ne more s svojimi priedeli na trgu konkurenči in jih mora prodajati pod ceno. In ko ne more zemlja več rediti vseh družinskih članov, gredo sinovi drugam za hlapce ali delavce, njihova delovna moč je najcenejša, stati morajo na najnižji lestvici delavskoga ali kmetskega proletarijata. Otroci Izseljenca pa že tonejo v tui kulturi, da morejo ziesti na socijalni lestvici že en kiln višje.

Istrski kmetje pri Dobrili

To pismo nam je iz več vzrokov zelo dobro došlo. Predvsem nam priča, da je Dobrila razširil svoj program iz leta 1858. od kodeljarja, ki naj bi bil le prvi najnujnejši pripomoček, na časnik. Tudi pri časniku so mu služili kot vzorci samo slovenski tiski, glede formata Maruščeva »Domovina« (Gorica, 1876–1889) i Martelanca »Jadranska zarja« (Trst 1869–1870), glede vsebine pa Bleiweisove »Novice«.

Dobrila je torej inicijativno sodeloval pri ustanovitvi »Nasloge« in je ni samo »izdašno podupirao«, kakor je misli Spinčić.⁴³ Korespondiral je za ustanovitev lista na razne strani, pisal jo o tem že decembra 1869. leta Ravniku (baš Ravniku!), potem Karabaluču 11. januarja 1870., razmišljal o formatu lista, o vsebinah in iskal urednike in sotrudnike.

Kaj je Ravnik odgovoril Dobrili, ne vemo, a iz naslednjega pisma, ki ga je pisal Dobrila 25. januarja Karabaluču,⁴⁴ smo smo sklepali, da je Ravnik sicer sam odklonil uredništvo, da je pa morda on govoril z G. H. Martelancem, ki je bil voljan postati urednik »po imenu, to je odgovorni urednik novega lista. Zato je Dobrila vprašal Karabaluča, ali bi se mogla on in Martelanc »složiti za teški posel urednivanja«, in kdo bi bil sicer v Trstu voljan in zmoren prevzeti to delo.

Videli smo torej, da je Dobrila tudi pri ustanovitvi lista namenil najprej Ravniku vidno vlogo, da naj bi bil Ravnik izvršile Dobrilevoga programa. To je obenem posreden dokaz, da je bil tudi dejni organizator Ravnikovega »Istrana« Dobrila sam..

Drugo in do zdaj zadnje nam znano pismo, ki ga je pisal Dobrila Bleiweisu, je manj važno. Ko je postal Dobrila tržaško-koprski škof, mu je Bleiweis častital. Za te častitke se Dobrila zahvaljuje. Zanimalo je, kar piše Dobrila o svojem sprejemu v Kopru in Trstu, da je bil namreč bolje sprejet, kot je sam pričakoval.

Presveli Gospodine!

Sad istom počimljem se razabarati, pošto sam se nekoliko prepoštenih rodoljuba i ljubzenih mi prijatelj, nadobj, da Vam nisan još odgovor na vetezenjeni Vaš list. Šversdina Vam heala za blagostni spomen, kojim ste me puno razveselili. Velo mi je mila Vaša ljubava, zato če Vam i dragi bili vijest, da sam v Trstu i Kopru bio bolje primljen nego li sam se nadao. Ovo mi je navlastilo s loga drago, što se mi bili lagli koje dobro učiniti na korist vjernomu puku.

Ugodilo Vam moje sverdnivo poštovanje, s kojim ostajem

Vaš pokorni sluha
J. DOBRILA bp.

U Trstu, dne 8. novembra 1875.

94
R. Dobrila, biskup v Trstu
postavljeno v slike (članci)
Dobrilički list, Trst, 1875. 9-11-6-1
Dobrilički list, Trst, 1875. 9-11-6-1

pojedincu te je nemoguće vjeru odvojiti od čovjeka ni čovjeka od vjere. U devetnaestom i dvadesetom stoljeću pokušalo se čovjeka odvojiti od vjere i vjerski potpuno ogoliti, udahnuti čovjeku jedan „novi duh“ koji u sebi nema nadnaravnost.

Dobrila citirajući sv. Cipriana kaže: „Od svih grieških najveći je taj, kad ti, čovječe, nećeš da poznaš i vjeruješ u Boga, koga nemoreš nepoznati.“ Dobrila nastavlja tumačiti kako velikim otrovom rađa nevjera i bezboštvo. Produkt takve kulture života donio je brojne ratove i nemire u svijetu. Takvo se stanje prema Dobrili može nadići samo ako prihvatiš „Svetlo nebesko“ koje će raspršiti tamu koju je prouzročila ljudska nevjera. Antivjerski valovi pokušavaju zahvatiti ponajprije pojedinka s krajnjim ciljem da zahvate obitelj.

Kršćane povezuje vjera i ljubav

Tijekom 18. i 19. stoljeća pojavom industrijske revolucije obiteljski se život drastično mijenja jer članovi obitelji svakodnevno napuštaju svoje domove kako bi odlazili na posao, i to ne samo muški članovi obitelji već i žene i djeca kako bi ekonomski što više osnažili obiteljsku zajednicu. Takvi procesi utječu na obiteljski život, članovi obitelji sve manje vremena provode zajedno i obitelj više nije preokupacija samih njezinih članova. S pravom se

tvrdi da je industrijska revolucija započela rastakati tradicionalnu obitelj. Narušava se patrijarhalni odnos u obitelji te je uloga oca dostigla na margine obiteljskog života. Dobrila naglasak u međuobiteljskim i društvenim odnosima stavila na vjeru i ljubav. Uočavajući duh onoga vremena, pokušava naglasiti važnost obiteljskog zajedništva upravo preko slavljenja dana Gospodnjeg – nedjelje. Ova tematika proteže se u nekoliko poslanica (Nastupna poslanica iz 1858.). Važnost slavljenja dana Gospodnjeg smješta u biblijsku poruku – nauku o slavlju dana Gospodnjeg od samih početaka, te poziva svakog čovjeka da nedjelju više posveti obitelji i Bogu. Upućuje poziv ondašnjim gospodarima (poslodavcima) toga vremena riječima: „Dajete vremena svojim podložnikom, da mogu i oni podati dužnu hvalu i slavu Otcu svih na nebesih; pače, što više morete nastojite, da

oni ovršuju svoje dužnosti, da se njihova nemarnost neupiše i vam u grijeh.“ (Korizmena poslanica iz 1879.), „U korizmi ima čudo blagoslova Božjega.“ Onaj tko trči samo za ovozemnim stvarima te ne razliku nedjelju od drugih dana, korizmu od poklada ili pusta, „u njem se je zamračilo i potamnilo Božje svjetlo vjere Isukrstove.“ (Korizmena poslanica iz 1877.). Naglašava da smisao ljudskog života na zemlji nije „da nekoliko vremena živi, hrani se i pogine kao i niema živina, negostvoreno je, da bude mudar i krepostan, da pozna, časti i slavi Boga, stvorca svega, pak da ga napokon uživa u vječnosti.“ (Korizmena poslanica iz 1879., str. 1). Na kraju poziva sve vjernike, bilo kojeg staleža „da počivaju u nedjelju i blagdan.“ (Korizmena poslanica iz 1879., str. 2). Ova problematika rada nedjeljom, napose u onom sektoru koji nije nužan za normalno funkcioniranje društva prisutna je i danas.

Punina slavljenja božičnih blagdana dogada se u krugu obitelji i prijatelja. Isus Krist, kako naglašava Dobrila, treba biti glava svake kršćanske obitelji. Dopustimo da Svjetlo iz betlehemske štalice dopre do svakog ljudskog srca te razbije tamu nevjere i sumnje u Boga gdje još postoji.

“ISTARSKA CRKVA JEDNA”

✉ STANKO JOSIP ŠKUNCA

Nežić se posebno obradovao crkvenom ujedinjenju cijele hrvatske Istre u jednu biskupiju porečku i pulsku koje je 17. listopada 1977. proglašio papa Pavao VI. bulom «Prioribus saeculi». Dokument je stupio na snagu 8. siječnja 1978., a vanjska proslava pod geslom «Istarska Crkva jedna» održana je 8. i 9. travnja iste godine. Odbor za proslavu odredio je da svaki dekanat sudjeluje na slavlju svojim simboličnim darom. Javni mediji dali su publicitet proslavi, između ostalog, i intervjuuom što ga je Biskup dao agenciji Tanjug. U subotu 8. travnja održana je svečana sjednica istarskog prezbiteriјa na kojem je procitana bula ujedinjenja, održani pozdravni govorovi uglednih gostiju, a sve je aranžirano nastupom zbora «Matko Brajša Rašan» iz Pule. Tako je slavlje održano «uz sudjelovanje službenih predstavnika šire društvene zajednice». Iznenadenje je bio nastup predsjednika Komisije za odnose s vjerskim zajednicama, Ivana Lalića, koji je biskupu Nežiću i mons. Milanoviću uručio odlikovanje Josipa Broza Tita, «Orden zasluga za narod». Bilo je jasno da su zapuhali neki novi vjetrovi. Duhovni dio proslave održan je sutradan, u nedjelju 9. travnja, svečanom koncelebracijom koju je u bazilici predvodio apostolski pronuncij Michele Cecchini, uz sudjelovanje desetero biskupa (dvójica iz Italije) i brojnih svećenika. Bili su tu i pravoslavni episkop iz Karlovca, kao i muslimanski muftija iz Rijeke. Eufrazijana je bila pretjesna primiti sve koji su došli na slavlje. Sve je završilo objedom u hotelu «Materada».

Mornarička crkva i župa Gospe od Mora u Puli

Krajem XIX. st. Austrija je u Puli, glavnoj vojno-pomorskoj bazi, dala sagraditi lijepu i velebnu crkvu za duhovne potrebe vojne mornarice pod naslovom Gospa od Mora /Madonna del Mare. U nju je država

utrošila mnogo novaca jer je sagrađena od finog kamena i mramora, a iznutra ukrašena mozaicima. Za dan postavljanja temeljnog kamena 1891. i njene posvete 1898. po biskupu Flappu stigao je i car Franjo Josip I. i kažu da je izvana zagrebao kamen te su ga pitali, zašto to radi. «U nju smo utrošili toliko novaca da mi se čini da je iznutra od zlata.» Crkvu je za potrebe mornara, ali i običnih vjernika posluživao vojni kurat podložan vojnom biskupu. Ista je praksa nastavljena za vrijeme Italije. Komunističke vlasti i jugomornarica nisu imale potrebu za ovom crkvom, ali su je svojatake kao vlasništvo vojske pa su je pretvorile u magazin i izložile pljački i velikim oštećenjima. Biskup Nežić je preko vjerske komisije i dr. Ritiga intervenirao da se ovako ne uništava vrijedna crkva. Crkva se nalazila na području župe Katedrala te su se za nju, koliko su mogli, brinuli župnik Premate i pomoćnici. Pokrenuo se i sudski spor koji je završavao sad u korist Crkve, sad vojske. Premda je crkva bila proglašena «narodnom imovinom» te su gradske vlasti popravile stakla na prozorima, ali uvidjevši da ovaj sakralni objekt može najbolje čuvati Crkva, ključ glavnih vratiju predale su župniku. Biskup Nežić potakao je 1958. vlč. Miroslava Milovana, župnog vikara Katedrale, da se crkva očisti i da se u njoj počne slaviti misa, što se dogodilo 3. kolovoza iste godine. To se «drugovima» nije svidjelo pa su tražili natrag ključeve crkve, ali ih župa nije htjela vratiti. Vlč. Milovana su tužili za provalu i na vrata crkve stavili dva lokota. No, tada je i Katedrala podnjela tužbu protiv Općine za ometanje u posjedu postavljanjem lokota. Biskup Nežić napisao je prosvjedno pismo vlastima 6. lipnja 1961. zbog zaključavanja crkve, premda je ona i u doba Austrije, kao

i Italije služila ne samo mornarima, nego i civilnim osobama za bogoslužje te da bi je i dalje trebalo u te svrhe upotrebljavati. On je i dalje inzistirao i obraćao se nadležnim te 1963. konačno dobio pozitivan odgovor da se ovaj objekt može upotrebljavati za vjerske potrebe. Zbog toga god. 1964. osnuje novu gradsku župu Gospe od Mora. Budući da je više vremena profanirana, trebalo ju je blagosloviti i predati bogoslužju, što je učinjeno 27. lipnja 1965. Prvi joj je župnik bio preč. Milivoj Barković, koji je dodat bio župnik u Rovinju.

Nova crkva i župa svetog Pavla u Puli

Kako su godine života išle dalje, Biskup je sve više osjećao potrebu pomoćnog biskupa koji bi stanovao u Puli, ali mu ta želja nije bila ispunjena. Uz to, otkad je ukinuta biskupijska samostalnost pulske dijeceze (1828.), prilike su se uvelike promijenile, grad je postao istarska metropola pa je Biskup razmišljao o izgradnji crkve i rezidencije za pomoćnog biskupa u Puli. Osim toga, župa sv. Pavla na Verudi, osnovana još 1968., nije imala svoj centar, zbog čega je u tom sklopu planirana izgradnja crkve i ostalog sadržaja za pastoralne potrebe ove župe. Do tada se za župne potrebe i bogoslužje koristila nešto obnovljena obiteljska kuća sa skromnom kapelom u ulici Valsaline. Gradilište za biskupijski i pastoralni centar sv. Pavla dao je grad Pula u pineti na Vidikovcu kao naknadu za veliki komad zemlje što ga je država iza rata oduzela Crkvi na Livadama /Pragrande/ u Puli. Pripremni radovi počeli su 1973., a građevinska je dozvola uz velike poteškoće i protivljenje raznih organizacija s terena dobivena 1975. Biskup je izgradnju stavio pod zaštitu dvaju Bulešića kandidata za

oltar, Miroslava i Egidija. Najveći su problem sredstva kojima bi se platio projekt, komunalije i gradio ovaj kompleks, a u to vrijeme moglo se jedino obratiti velikim karitativnim ustanovama na Zapadu. U ovom slučaju pomoć je stigla od Hilfsfonda iz Njemačke, zauzimanjem tadašnjeg gen. vikara A. Bogetića. Pošto je on pošao u misije, vođenje završnih radova Nežić je 1981. povjerio svom novom generalnom vikaru mons. Marcelu Krebelu. Nakon toliko muka i utrošenih sredstava uvidjelo se da izgradnju velebne crkve treba ostaviti za neka nova vremena, a za crkvu će služiti prostrana pastoralna dvorana. Centar je konačno otvoren 25. siječnja 1982. na dan obraćenja sv. Pavla, naslovnika župe. Od biskupske rezidencije i izgradnje velike crkve pomalo se odustalo, a izgrađen stambeni dio uređen je za dom umirovljenih svećenika, «Betanija». Izgrađen je i zvonik (32 m) i prizemno zdanje za župni stan ove velike gradske župe.

Karmel u Juršićima

U Juršićima je barem od 17. st. postojala kapelacija sv. Franje Asiškoga župe Vodnjan, ali je u praksi djelovala kao neovisna kapelacija i imala prostrani župni stan. Apostolski administrator Nežić odlučio je 1950. osnovati pravu samostalnu župu s vlastitim župnikom. Bosonoge karmeličanke iz Brezovice kod Zagreba u proljeće 1964. zanimali su se za osnivanje novog samostana u Istri i molbu podastrle biskupu Nežiću. On im je ponudio župnu kuću u Juršićima i crkvu Majke Božje od Prolaza, gdje bi trebalo graditi novi samostan. Budući da one nisu bile u materijalnoj mogućnosti graditi nešto novo, odlučile su se za Juršiće gdje su morale uz pomoć župljana bar donekle urediti i obnoviti za samostan veoma zapuštenu župnu kuću. Iz Vatikana je 27. VII. 1964. stiglo brzovo odobrenje za osnivanje karmela, nakon čega je stiglo i pismo te je 10. siječnja 1965. svećano, uz prisustvo mnoštva vjernika, osnovan Karmel sv. Male Terezije u koji se uselilo deset sestara karmeličanki. Kuća u Juršićima pokazala se malom za primanje novih sestara, neodgovarajuća za samostan zatvorene klauzure, a imale su potrebu i jačeg duhovnog asistenta. U nemogućnosti da same prošire samostan, razmišljale su o novoj lokaciji pa su 1977., nakon 12 godina boravka u Istri, odlučile poći u Kloštar Ivanić, gdje su im zagrebački franjevcji ponudili svoj stari samostan. Biskup Nežić je zabilježio da mu je to bila jedna od težih muka u Istri. Saznaje se da karmeličanke nisu zaboravile Istru i da se zanimaju za svoj povratak na neki odgovarajući loka-litet.

Blagoslov kapelice

SV. LUCIJA, MUNCI: Župljani Sv. Lucije, točnije mještani sela Munci, obnovili su kapelicu. Obnovljenu kapelicu u subotu 10. studenog 2012. blagoslovio je vlč. David Klarić. Nakon blagoslova svi nazočni nastavili su zajedničko druženje uz kolače i piće.

Zahvala Bogu za 50 godina zajedništva

GRIMALDA: U subotu 1. prosinca 2012. supružnici Josip i Ema Šterpin proslavili su 50. obljetnicu braka. Okupili su se u župnoj crkvi u Grimaldi, točno 50 godina nakon vjenčanja kada su uz kumove Lidiju Zgrablić i Karla Šterpina (pok.) i pred tadašnjim župnikom Matijom Fortunom obećali međusobnu vjernost, zajedništvo, ljubav i suradnju. Sv. misu zahvalnicu za ovaj lijepi jubilej predslavio je domaći župnik mons. Marijan Pamić. Okruženi djecom, Frankom i Dolores, unucima, rođabinom, prijateljima i župnom zajednicom, svečari Ema i Josip zahvaljivali su Bogu za dar bračnog života i sve milosti koje su im pomagale da hra-bro i ustrajno koracišu tijekom života u ovih 50

godina. Župnik je čestitao jubilarcima ovu lijepu obljetnicu te pohvalio i zahvalio za revno i pobožno sudjelovanje u životu župe Grimalda. Spomenuta je angažiranost gospode Eme u župnom zboru gdje svojim glasom uljepšava liturgijsku slavlja. Svečanosti ove proslave doprinio je domaći župni zbor svojim skladnim i lijepim pjevanjem pod vodstvom orguljašice Nensi Šterpin, magistre edukacije matematike i informatike. Nakon zahvalnog misnog slavlja ono se nastavilo oko svečanog stola u hotelu „Lovac“ u Pazinu gdje se dijelila radost za dar bračnog života, dar obitelji i dar vjere koja daje smisao u lijepim i manje lijepim danima. (L)

Sindrom bolnog ramena

SONJA MIKAC, DR. MED

Periarthritis humeroscapularis, poznat kao „bolno rame“, najučestaliji je bolni sindrom iz skupine izvan-zglobnih reumatskih bolesti. Postoje različiti klinički oblici koji se ovisno o mjestu i vrsti oštećenja razlikuju po vremenu trajanja, liječenju i prognozi. Vodeći klinički simptom ove reumatske bolesti jest bol i smanjeni funkcionalni kapacitet ramenog zgloba pa je osnovni terapijski cilj: ublažiti bol i prevenirati kontrakturu ramena.

Etiologija i patogeneza

Rame je najgibljiviji zglob čovječjeg tijela jer relativno velika glava nadlaktične kosti dodiruje malu i plitku zglobnu čašicu na lopatici pa je taj zglob zaštićen ne samo ligamentima već i čvrstom mišićno-tektivnom manžetom što održavaju stalni kontakt glavice i čašice i sprječavaju luksaciju (iščašenje) ramena. Pri pokretima nadlakticom dolazi do kompresije ili trenja pojedinih tetiva. Rezultat su svakidašnjih traumatizacija sitne napukline u vlaknima tetive i degenerativne promjene u koje se s vremenom mogu taložiti vapnene soli, tj. nastati tzv. kalcifikati. Stanje može ostati dugo vremena bez simptoma, ali dogodi li se trauma, kao npr. pad na pruženu ruku ili jači zamah rukom, može nastati veća ruptura tetive (prekid kontinuiteta) ili prodor kalcifikata u susjednu sluznu vreću. U tom slučaju razvija se klinička slika akutno bolnog ramena. U slučaju upalnih promjena na jednoj od tetiva, one se mogu prenijeti na zglobnu čahuru ramena kada nastaje tzv. „smrznuto rame“ koje karakterizira jači i dugotrajni funkcionalni deficit ramena i zahtijeva poseban program rehabilitacije.

Klinička slika akutno bolnog ramena

U akutnoj fazi dominira bol, pojačava se pokretom, a posebno je izražena noć u zbog čega bolesnik mnoge noći ne prospava. Pregled bolesnika karakterizira prinudan položaj s rukom savijenom u laktu i prislonjenom na grudi. Rame je toplice, blago otećeno i jako bolno na dodir, upravo na onom mjestu gdje se razvilo oštećenje. Svi su pokreti već inicijalno jako bolni i ograničeni, osobito odmicanje ruke od tijela. Susjedni mišići često su u jače napeti zbog straha od boli pri pokretu, a već nakon 8 dana dolazi do njihove atrofije

(slabosti) što dodatno povećava funkcionalno oštećenje ramena.

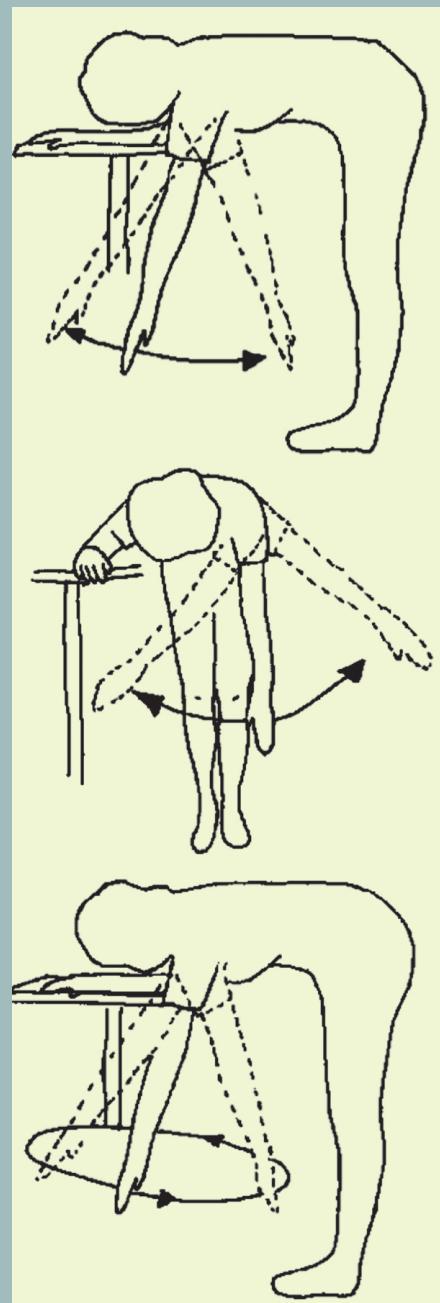
Liječenje akutno bolnog ramena

Liječenje se ostvaruje klasičnim anti-reumaticima (Voltaren, Brufen, Ketonal, Lubor, Indometacin...) ili koksibima (npr. Movalis) u maksimalnoj dnevnoj dozi, bez ili s infiltracijom (tzv. "blokada") kortikosteroida s prolongiranim djelovanjem, u kombinaciji s lokalnim anestetikom u mjesto najjače boli. Često se zbog intenziteta bolova treba dodati i analgetike sa središnjim djelovanjem, najčešće Tramadol. Odmah od početka bolesti bolesnik mora pod pazuhu podmetnuti smotani ručnik ili jastučić i zauzimati tzv. **abduksijski položaj ramena**, kako bi se postiglo barem 30 stupnjeva abdukcije, što je najvažnija mjeru za sprječavanje adduktorne kontrakture koja se pokazala vrlo djelotvornom. Tijekom nekoliko dana stupanj se abdukcije takvim pasivnim načinom, ali bez ikakve sile, postupno povećava. Od postupaka fizičke terapije u akutnoj je fazi terapija izbora: **krioterapija**, pri čemu je najkorisnija dinamička masaža ledom, tzv. kriomasaza (u čašicu vode uroni se štapići i smrzne). Provodi se 3 – 4 puta na dan, 5 – 10 min. Učinak je antiedematozan, antiinflamatoran i analgetski pa izaziva promptne rezultate, i u subjektivnom, i funkcionalnom pogledu i na taj način skraćuje i mijenja tijek i karakter liječenja. Kada je bol dovoljno popustila, nakon 2 – 7 dana, potrebno je što prije započeti s **kineziterapijom** koja je okosnica rehabilitacijskog postupka u sindromu bolnog ramena. Provodenje je sukladno kliničkoj slici, dobi bolesnika i pridruženim bolestima. Vježbe se uvijek izvode do granice боли, a počinje se pasivnim vježbama. U kućnim uvjetima najjednostavnije su vježbe tipa njihala, tzv. pendularne vježbe po Codmanu koje koriste gravitaciju: ruka visi uz tijelo pod pravim kutom, preko ruba stolice. Pokreti tijela izazovu pokrete ruke u ramenu, put njihala.

U jedinici za fizičku terapiju prednost imaju vježbe u suspenziji. Stavljanjem nadlaktice u rasteretni položaj postiže se brža relaksacija mišića, popušta obrambeni mišićni spazam, a bolesnik izvodi pokrete uz minimalno angažiranje mišića. Omogućeno je izvođenje pokreta više puta u kraćem vremenskom periodu. Broj je pokreta i stanki individualan, a kontrola i sudjelovanje terapeuta stalno. Nastavlja se aktivno potpomognutim vježbama, a kada

se postigne pun opseg pokreta, prelazi se na vježbe uz otpor i vježbe s opterećenjem kojim restituiramo snagu mišića. Istovremeno se provode i magnetoterapija, sonoforeza, elektroterapije ili laser, a u novije vrijeme i terapija udarnim valom. U slučaju velikog kalcifikata u tetivi koji mehanički ograničava pokrete u ramenu ili kod potpune rupture rotatorne manžete, liječenje može biti i kirurško.

Pendularne vježbe po Codmanu

Zvane: Fala ti, veliki Bože, da san i to dočka, kumpare moj.

Jože: A ča to, kumpare?

Zvane: Ma ča pitaš? Srce mi je puno milinje i vesela. Veselja san se kako malo dite kad su zašli z medunarodnega pržuna naša dva dična heroja, Ante i Mladen, i usvitlili ubraz svih vnih potlačenih, poniženih... Za Hrvacku je ti dan zlatnin slovima upišen. Bilo je oduševjenje kako da gremo u svate, na nalipši pir.

Jože: Vero san i ja guštira vaje ča. Rastega san našu trobojnicu i sprašja par tiri u arju.

Zvane: Te ne poznan takovega. Veramente, si nadmašija sam sebe.

Jože: Ma se nisu certi veselili, ne. Su karkulali i se potajno nadjali da će se drugače ušiti. Ma njin se ni usirilo uvi bot.

Zvane: Sriča i Boh da je tako pošlo finit.

Jože: Pravica dojde pomalon, ma da kad-tad. Hrvacken čoviku se vrnuja ponos da more jopet raširit krela i pojti naprid uzdajuć se u sebe i Božu pomoć.

Zvane: Potribno je napro zasukat rukave i triba najti force i vrednosti u sebi za zdurati i pribrodi-

ti sve te nemorčije i nevoje ča su nas pritisnule u današnje vrime.

Jože: Ja nikad ne gubin nadu. Vidija san i doživija kako je veliko srce našega čovika kad triba pomoći vne kojima je pomoć najpotribnija. Pokaza je to veličanstveni koncert 'Volim Istru' u prepunoj Žatiki početkon uvega miseca, kad su došli dobri judi iz cile Istre.

Zvane: Nisan moga učiniti ud manje da ne pojden i ja. Poveja san i vnuke sobon. Su bili prekuntenti. Finta su zaplesali. Veselilo se i mlado i staro. Da se naježiš. Mi se zapralo u jenen hipu, kad je suza klizla po ubrazu ud dragosti, da je svačista dvorana jeno veliko srce.

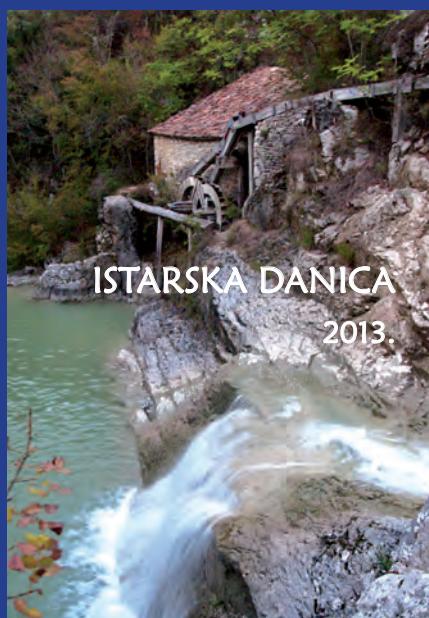
Jože: Inšuma, tako ništo se ritko in-bati. Jušto se složi puno tegu. Se je tako na najlipši način zarubila Lito Dobrile biškupa našega, ki je vajk bija za malega čovika i ki je lipo poručija – Ruke Istri, srce Bogu!

Zvane: U ten duhu ti želin sričan Božić i blagoslovljeno Novo lito dvamijara i trinajsto.

Jože: I ja tebi, kumpare. I k litu!

Zvane: Bože daj!

Ne propustite novu Danicu

ISTARSKA DANICA

2013.

Istarska Danica za 2013. godinu uobičajeno sadrži raznovrsne teme iz svih područja života. Izdvajamo kalendar, astronomске i vremenske podatke i Daničin vrt, Miroslav Bulešić: teološki osvrt, Juraj Dobrila kao biskup, Crkvena dobra: nužnost ili balast?, Nacionalno oslobođenje i(l) boljevizacija istarskog društva, Što učiniti za vjernike u Istri, Četiri Pazinjana na čelu Franjevačke pokrajine "Bosne-Hrvatske", Biti prosvjetni djelatnik nije lako, ali je časno, lijepo, izazovno i vrlo odgovorno, Bruno Krajcar – 30 godina glazbenog stvaralaštva, Volonterstvo, Obrazovanje na internetu, Istramet, Astroturizam,

Tu su i teme o računalnim prijevara-ma, prilozi o župama i običajima pojedi-nog kraja, zlatomisnicima, o ljekovitim i hranjivim sastojcima pojedinih biljaka. Dakle, veliki broj tema i priloga na 236 stranica. (L)

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498

U SPOMEN

Toni Žufić (1993. – 2012.)

Povodom preranog gubitka našeg Tonija, želimo ovim putem izraziti svoju zahvalu svima koji ste bili s nama u trenutcima boli i patnje. Toni se rodio kao treće dijete u ljubavi mame Ane (r. Ritoša) i oca

Silvana 27. 3. 1993. g. u Puli. Odrastao je u obitelji u selu Šaini te svake nedjelje polazio sv. misu. U župi sv. Ivana i Pavla primio je sve sakramente. Nakon završene srednje škole zaposlio se kao stolar. Život našeg Tonija, premda kratak, bio je pun životnog poleta i snage. Osobito je gajio ljubav prema konjima. Preko njegove radišnosti, izražajnog osjećaja za pomaganje, raspletanih koraka u folkloru, ljubavi za ljepote prirode i zvukove harmonike, osjetili smo vrijednosti života. Dio našeg života i srca otiašao je s našim Tonijem. Osjećamo da nas nose upravo molitve mnogih znanih i neznanih ljudi da idemo naprijed. Zahvalni smo svima na iskrenim izrazima sućuti, na molitvenoj skrbi, na mnogim sv. misama zadušnicama za našeg Tonija. Zahvalu upućujemo o. Mariju, župniku naše župe, na snažnoj i ohrabrujućoj propovijedi. Blizina mnogih ljudi pokazala nam je da nismo sami u svojoj boli i patnji.

Veliko hvala svima! (Obitelj)

BOŽIĆ U ISTARSKIM „BETLEHEMIMA“

Da je božićnu priču, o rođenju Sina Božjega, potrebno uvijek iznova prepričavati, posebno su uvjereni organizatori živih jaslica u dvama istarskim gradićima: Gračiću i Svetom Lovreču Pazeničkom. I jedni i drugi već se nekoliko mjeseci spremaju za tradicionalno uprizorenje najradosnijeg događaja u ljudskoj povijesti. Gračićani će tako po šesti put za vrijeme božićnih blagdana uprizoriti Isusovo rođenje, i to 26. i 30. prosinca te 6. siječnja. Stanovnici Svetog Lovreča će pak svoje posjetitelje, po treći put, dočekati 23. i 26. prosinca te 6. siječnja. Posebno je zanimljiva činjenica kako je ove godine nastala suradnja između "jasličara" iz Gračića i Svetog Lovreča.

Odlučili su da će si na uprizorenjima međusobno biti gosti te će tako kostimirani Gračićani gostovati u Svetom Lovreču na prvom ovogodišnjem uprizorenju 23. prosinca, dok će „jasličari“ iz Svetog Lovreča na isti način Gračiću uzvratiti posjetom 30. prosinca 2012. godine. Betlehemska obitelj, Marija, Josip i Isus, svojom skromnošću i međusobnim predanjem, svake godine iznova, žeće u našim srcima probuditi onu istinsku želju za zajedništvo i mirom koje organizatori živih jaslica prizivaju u srca svih onih koji će ovog Božića sebi i svojoj obitelji poldoniti susret Neba i Zemlje u našim, „istarskim Betlehemima“. (Ana CVITAN)

Radio Istra

omv futurPlus

 ETRADEX

*Sretan Božić i novu 2013. godinu
svojim kupcima i svim građanima
želi osoblje prodaje*

OMV futur plus loživog ulja!

Pozivni centar za narudžbe najkvalitetnijeg
lož ulja i dizelskoga goriva u Hrvatskoj.

Besplatni pozivi na:

0800 11 33
gorivo@etradex.hr